

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Ryftitár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és esenádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, szeptember 24.

Mai számunk főbb közleményei:

A trónörökös és a magyar miniszterelnök.
Nagyszabású bányaszédelgés.
A Duna vize.
A kolera.
Kolera! Kolera!
Rehabilitált aradmegyel ügyvéd.
Felpofozott oliganprimás.
Szent-e vagy örül?
A milleniumi emlék botránya.
József és Putifárné.
Tarkaságok.

Színháznyitás.

Arad, szeptember 23.

A vásárhelyi rémnapiok befejeztével itt vannak a színészek és holnap megkezdődik Arad színházi évadja. Meg ne ütközzék Hódmezőnek műpártolása ezen a kitételten s azon a fölsóhajtáson, amelylyel a színészek az ő rövid színházi szezonjukat elhagyják. Akármivel is tennék kedvessé a színházigazgatónak és színészeknek az ott játszást, magában az, hogy a hódmezővásárhelyi évad az aradi színészek számára a színész-vándorlás eltemetettnek hitt és mégis kiirthatatlan rendszerét tartja ébren, elég ok lehet arra, hogy a vásárhelyi, nehezen olvadó tapsok között eltöltött időt kellemetlennek tartsák.

Most azonban már Aradon vannak és ép az a körülmény, hogy itt a színház-évad kezdete igazán elsőrendű, a politikánál is több érdekességű esemény, magyarázza meg a

színészek különös örömét, a mikor haza jönnek. Más vidéki város életében, a mi nehezen takargatott, kerdőzött kulturszegénységünk mellett, társadalmi esemény az első színházi est. Nálunk különösen az. Egy kiváló aradi színházigazgató, aki egy szép vagyon árán szerezte meg színházi tapasztalatait: Leszkay András, a többek között ezt a mondást hagyta itten, mikor elment tőlünk: „Ha az Uristennel szóba állhatnék, három dolgot kérnék tőle: a szegedi nézőteret, a debreceni színpadot és az aradi közönséget.” Kétségtelen, hogy meg nem becsülhető, kitűnő publikum az aradi. Nem „hazafiúi áldozatkészségből” jár a színházba, mint Lencsés Nagy Bálint, a ki a debreceni civisek közül elsőnek árendált páholyt a színházban, s nem szeszélyeskedik a színházjárásban, — de azért megy a színházba, mert ez a vérenek, a lelkének nélkülözhetetlen és pótolhatatlan szüségletévé vált. Nagyvárosi mivoltunknak ez az egyik legjobb bizonyossága, a minthogy Budapestnek is a színházak szaporodása adja meg leghamarabb a világvárosi szint.

A hol ilyen közönség van, ott kettő következhetik be. A direktor vagy visszaél a helyzettel, kiméli az áldozatot, a befektetéseket, attrakciókat, „hiszen a közönség ugyanis eljár a színházba”; vagy pedig a direktor átérzi, hogy az ilyen pub-

likum ép arra kötelezi, hogy minden tőle telhetőt megadja a közönség minél teljesebb műélvezetére. Késséggel jegyezzük meg, hogy Szendrey Mihályra az első eddig nem volt alkalmazható, s nincs kétségünk benne, hogy ezután se lesz helye ennek a vádnak. A másik törekvés sikerének, elismerjük, sok akadály van. A közönség gyakran — vagy mindig? — elégedetlenkedett, s ezt kétségtelenül jól tette. Serdülő leányt, rendőrséget és színházigazgatót sohase szabad elkényeztetni azzal, hogy semmi kifogásolni valót ne találjanak rajta. Az aradi színházban volt is, lesz is kifogásolni való. De egyet kétségtelenül meg kell engedni: a mikor a vidéki színháznak drámái, operett és operai együttest kell tartani és játszani, akkor ez a hármastársaság, s a vele járó háromoldalu műsor nem lehet mindenben tökéletes. Sokszor volt kitűnő dráma és gyöngé opera; máskor gyarló beszélő személyzet és elsőrangú éneklő társaság. Vegyünk hozzá egyéb színházi bajokat: a miniszteri fizetésekén túljáró primadonna-gázsikat, amelyek szinte magukkal vonják a rosszul fizetett, tehát gyöngébb másod-erőket; az egyre szaporodó pesti színpadok erős csábító erejét s egyebeket: a színházban talált hibák, kikerülhetetlen fogatkozások nem jelenthetnek ítéletet a színházigazgató ellen. Ha a közönség fölismeri a színházigazgatóban ama komoly törekvést, hogy a közönségnek

Ujjé, Budapesten de jó!

Írta: Vértessy Gyula.

Az én kedves Aladár pajtásom, még a szokottnál is elegánsabbul volt öltözve s az arcáról valami kérkedő büszkeség sugárzott.

— Te szabadságon vagy, ugy-e?

— Honnan tudod?

— Látnom a hivatalnokember, mikor szabadságot kap, egyessre átalakul; az arcáról eltűnik a megszokott alázkodó szerénység és a járása is másforma lesz, mint mikor még hivatalba vagy hivatalból siet. Ilyenkor büszkék vagytok és elégedettek a arcotokra van írva:

— Ur vagyok! Szabad ember, akinek nem parancsol senki. Reggel fekszem, délelőn kelek, nem dolgozom semmit, de azért kapom a fizetésemet.

— Látszik a járásodon is, hogy nincs dolgod. A céltalan csoszogásod bizonytalansága, lassúsága rávall a szabadságon lévő urra, akinek nincs semmi dolga és aki céltalanul ödöngöl az utcákon. Ej jó dolgokat is van nektek, hivatalnok uraknak. Irigylésre méltóan jó dolgok. Mennyi szabadságod is van?

— Hat hét.

— Boldog ember. Bizonyára már holnap a Tátrában bűsölsz, vagy a tengerben lubickolsz, vagy Siófokon koppasztatod magadat. Azt hiszem, nem töltesz egy napot se itt Pesten a szabadságodból? Mert ez a mi fővársunk rettenetes ám nyáron.

— Én nem találom rettenetesnek. Sőt ellenkezőleg. Budapest ilyenkor a legkedvesebb.

— Csak úgy mondd te ezt. Mint az udvarias szerető, aki válás előtt dícséri ő nagyságát.

— De én nem akarok válni. Épen ez okoz nekem rossz órákat, hogy azzal az elhatározással jöttem ide, hogy in. en megyek valahová nyaralni és ima, majd egy hét óta itt vagyok már és nem tudok elmenni.

— Azt már igazán nem értem, hogy lehet kedve valakinek itt nyaralni.

— Mindjárt megérted. De előbb menjünk be egy pohár sörre. Ott majd megértetem veled a dolgot.

Bementünk egy pompás hívós kerthelyiségbe. Fel volt locsolva a föld és a sűrű babérfák meg leanderek alatt kedveskedő bizalmaskodással hívogattak a kis fehér asztalok.

Letelepedtünk s pár pillanat múlva jóképű sörfő hozta kőkorsóban a habzó bajor sört.

— Hát nem jó itt lenni? — kérdezte Aladár, nagyot huzva a korsóból.

— Itt jó. De csak nem tilhet az ember reggeltől estig itt.

— Reggeltől estig nem. De délelőn is, meg este felé is, mikor meleg van. Ambár az idei nyár nem is szolgál valami sok meleggel. Ha pedig meleg van, hát ide jövök. Találék én ilyen helyet a vidéken? Ilyen sört, ilyen kifli, ilyen porköltet? Szó sincs róla. És találók olyan kényelmet, mint az itteni

szállókában? És lehet akármelyik fürdőben is olyan pompásan fürödni, mint itt a Rudas-vagy a Császárfürdő uszodájában! Dehogy is lehet.

— Nohát, én azért csak azt mondom, hogy akinek pénze van meg szabadsága, az nyáron menjen el innen.

— Minek elmenni, ha itt is jó?

— Hiszen jó, jó, de valahol a Tátrában mégis csak jobb.

— Hogyne, hogy megfagyjon az ember.

— Vagy valahol a tenger mellett.

— Hogy ehetetlen és drága ételekkel kínlódjak s hogy a guta ütögessen minden fürdéskor, mert nem kapok kabint vagy sátrat, hogy végezetül halálra soványedva és koldussá fosztva jöjjelek haza.

— Hát akkor eredj utazni.

— Nem vagyok bolond, hogy egész nap rázassam magam a vonatokon, s ne aludjam soha jól és rontsam el a gyomromat a rossz kocsikkal. S azonfelül ne halljak egy magyar szót se és szótárral kínlódjak mindenfelé. Nem ettem meszt.

— Körülbelül igazad van.

— Igazam, hát! Az emberek csak divatból járnak el fürödni, nyaralni, utazni, hogy őszel eldicsekedhessenek vele, hogy hol jártak. Ha nem lenne szegény, őszel bevallani, hogy sehol se voltunk, hát odabaza ülnék nyáron is. Vagy legfeljebb feljönne minden okos ember ide nyaralni Budapestre.

kedvére akar járni, hogy nemcsak az anyagi eredményt, hanem színháza nivójának emelését is ambicionálja, hogy a kritika, a panaszok és a kifogások nem érintik közömbösen, akkor nincs oka más direktort kívánnia.

Jóindulatú remények várják a holnap meginduló színházi évadot is. A színházigazgató, aki ugyyszólván ifjú éveitől, a színészpálya kezdetétől, rövid megszokásokkal, mindig közöttünk volt s akinek ez a város nemcsak ideiglenes direktorállomása, aki egyben ott Arad társadalmával, azt bizonyára a művész-ambición kívül a lokalpatriotizmus is sarkallja arra, hogy Aradnak ne csak a közönsége, de a színháza is, társulata is első legyen a vidék városai között.

A trónörökös és a magyar miniszterelnök.

— Az elmaradt meghívás története. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 23.

Az ellenzéki lapok abból az alkalomból, hogy Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök nem volt jelen azon az estélyen, melyet a trónörökös a Bécsben idűző német császár tiszteletére adott, sérelmet akartak kovácsolni és merész következtetésekkel akarták bizonyítani, hogy a trónörökös és a magyar kormány között szövődött meleg viszony elhidegült. Találgatásokkal, puszta sejtésekkel akartak rámutatni az elmaradt meghívás kulisszatitkaira és egy bécsi lap, mely a magyarországi események alapos ismeretével szokott díszkedni, ma reggel megjelent számában már részletekkel is szolgál a trónörökös magatartásának változását illetőleg. Estélig azonban a *Neue Freie Presse* — erről a lapról van szó — „jól” értesültsége is alaptalan kombinációnak jelezhető, mert mint illetékes helyről nyert információk elmondják, abszolút nem történt mellőzés, nem érezhető a politikai meteorológusok által oly gyorsan észrevett „elhidegülés” és a magyar miniszterelnök azért nem kapott meghívót az estélyre, mert a Belvedereben

ugy tudták, hogy Khuen-Héderváry gróf a szőre idején nem is lesz Bécsben.

A sok szóbeszédre alkalmat szolgáltatott eseményről a következőket jelentik Bécsből és Budapestről:

A *Neue Freie Presse* értesülése.

A magyar politikai élet eseményeiről rendszeren jó információit hangzó N. Fr. Pr. ma megjelent számában a következőképp magyarázza azt a feltűnést keltett körülményt, hogy a trónörökös nem hívta meg a magyar miniszterelnököt arra az estélyre, melyet a német császár tiszteletére rendezett: „A trónörökös estélyének intim jellege volt és nem tekinthető hivatalos udvari eseménynek. Éppen ezért nem is nézik magyar politikai körökben határozott államjogi sérelemnek azt, hogy a magyar állam első méltóságát nem hívták meg az estélyre. De azt minden beavatott helyen hangsúlyozzák, hogy a magyar miniszterelnöknek ez a társadalmi mellőzése, a mely szokatlan és feltűnő, a magyar politikai világban kedvetlenséget okozott.

Hasonló kedvetlenség már más alkalommal is volt észlelhető. Még emlékeztet, hogy Széll Kálmán miniszterelnök tiltakozott az ellen, hogy a trónörökös szentpétervári útjára csupa olyan klerikális magyar főúr kíséretével, akik akkor a kormány ellenzékének soraiban foglaltak helyet. A koalíciós kormány idejében a trónörökös csak a legkritikább esetben érintkezett a magyar miniszterekkel és Wekerle továbbá Andrássy Gyula alig jutottak a trónörökös színe elé. Azt hitték, hogy a magyar politikában történt fordulat változást fog jelenteni ebben az ügyben is. Az a körülmény, hogy a trónörökös Khuen-Héderváry gróf miniszterelnököt kormányra lépése után rövid idővel hosszabb magánkihallgatáson fogadta, továbbá az, hogy a kormányban egy bizalmi embere is helyet foglal, azt a reményt keltették, hogy a trónörökös és a magyar kormány között szívélyesebb viszony fog keletkezni. De már az a tény, hogy a trónörökös nem fogadta az egész kabinetet kihallgatáson, noha tervbe volt véve, azt mutatta, hogy a viszony még mindig nem lett melegebb.

Ebből érthető miért okozott kedvetlenséget a magyar miniszterelnök mellőzése és érthető,

ha úgy magyarázzák, hogy a jelenlegi kormány politikája nem találkozik a trónörökös szimpátiájával. Gyakran beszéltek már arról, hogy a trónörökös a választói reform kérdésében igen haladó álláspontot foglal el és hogy a nemzetiségekkel szemben tanúsított eljárásról, azoknak a legutóbbi választások alkalmával történt letöréséről is megvannak a maga sajátos nézetei. A választói reformot illetőleg közte és a munkapárt felfogása között széles űr tátong. Ez az ellentét okozta, hogy a trónörökös és kormány között kevésbé barátságos a viszony.

Nincs ellentét.

A *Neues Wiener Tagblatt* mai száma nyilván sugalmazott helyről a következőket jelent a trónörökös vacsorájára vonatkozólag:

— A magyar ellenzéki sajtó egyrésze új közjogi sérelemmel hozakodik elő. A sérelem abban állana, hogy a magyar miniszterelnök nem kapott meghívót arra a diszebére, melyet a trónörökös a német császár tiszteletére adott, bár Héderváry gróf aznap Bécsben volt. Ebből azt következtetik, hogy a trónörökös és a magyar kormány elnöke között mélyreható ellentétek vannak. Illetékes helyről erre vonatkozólag kijelentik, hogy Héderváry gróf egyszerűen azért nem kapott meghívót a diszebére, mert Bécsbe való megérkezése szeptember 20-ra volt bejelentve és csak véletlenül érkezett meg már egy nappal előbb. Természetesen távol állott az a szándék, hogy a magyar miniszterelnököt mellőzzék. Hiszen Ferenc Ferdinánd trónörökös éppen Héderváry gróf irányában mindig kitüntető jóakarattal viseltetett. A trónörökös volt az, aki Héderváry akcióprogramját teljes mértékben helyeselte és legfelsőbb helyen támogatta. Ő vette rá Zichy János grófot, hogy Héderváry kabinetjébe belépjen és pedig olyan időben, mikor még a választás eredménye nagyon bizonytalan volt. Azóta a trónörökös és a miniszterelnök viszonyában semmiféle változás nem történt és a magyar kormány tervai, valamint a Belvedere felfogása között semmiféle ellentét nincsen. A dualizmus elvéhez való visszatérés, melyet Héderváry mindig hangzott és amelyet újabban a magyar nemzet is szentesített, tudvalevően a trónörökös politikájának is sarkalatos elve. Hogy a trónörökös a magyar miniszterelnök személye iránt

— Hát te csakugyan itt akarsz maradni?

— Nem tudok elmenni. Minden nap elhatározom, hogy másnap megyek s mégis csak maradok. Kényelmes, kedves és kellemes itt lenni.

— De a levegője csak nem valami ózondus ilyenkor a pesti utcáknak? Ezt már csak nem hitetheted el magaddal.

— Bánom is én a levegőjét. Az én tüdőm ép, bírja a rossz levegőt is. Különben is én egészséges emberről beszélek. Annak nem kell elmenni sehová, aki beteg, az persze, hogy menjen és gyógyítsa magát. De nem is olyan rossz ez a pesti levegő; meg azután husz perc alatt kint lehet az ember a legszebb erdőben, a Zugligetben vagy a Hávösvölgyben és szívatja az ember a legtisztább erdei levegőt és járhat az ember olyan erdei utakon, aminők fürdőhelyeken sincsenek.

S ezek a csodaszép budai nyári esték! Átrándul az ember Budára valakivel, egész délután kint mászkál a hegyekben s estére pompásan megvacsorázik a Politikusnál, vagy a Márványmenyasszonynál! Jó ételek; a vendégek csupa szép asszonyok, szép leányok, s micsoda libák!

— Jó, jó, de ezek csak az esték! De mit csinálasz nappal? Meggyulsz a szobádban.

— Olyan hűvös a szobám, mint valami klimatikus gyógyhely. Meg azután még valamit mondok én neked. Tudod, nekem jogászkoromból rengeteg sok pajtásom van itt, akikkel az esztendő többi részében beszélni

sem érdemes. Mind leházasodtak és így minddel szakítani kellett. Mert először is unalmasak, utálatos nyárspolgárok lettek, másodsor pedig, aki közülök csunya feleséget vett el, azért haragudott, hogy miért nem mulattattam a feleségét, aki pedig szépet, azért, hogy minek mulattatom. Szóval, a régi pajtások mind komiszak lettek. De csak nyárig. Mert nyárra megint átalakulnak a szalmaözvegyesség révén a régi kedves fiukká, akikkel nagyokat lehet mulatni. Bolond, aki nem itt nyaral, ha csak nem beteg.

— Csakhogy az itteni mulatós nyaralások után hamarosan beáll ám majd becses lábaidba a podagra és a sörte, meg egyéb italozásoktól majd halálra romlik a veséd.

— Bánom is én! Akkor majd gyógyítom magam! De addig élek. Bolond, aki reggel arra gondol, hogy este lesz. Most még jó a tüdőm is, vesém is, hát itt nyaralok. S hol van annyi nyári szerelem, mint itt. Az ember egy kis fantáziával Shiráz rózsaberkeiben képzelheti magát. Aki asszonynépség itt marad nyáron, az mind valóságos kezes báránka. Ezekért is érdemes itt maradni.

— Sok okot felhoztál, amiért itt maradsz. Szinte gyanusán sokat. Ugy látszik, szükségét érezted, hogy mentegesd magad, amiért itt maradtál. Ez gyanús. Mintha a sok okkal az egy igazi okot akarnád elleplezni.

— Dehogy is. Azért maradok itt, mert ujjé, Budapestén de jó!

— Nem egy valaki kedvéért?

Ugy látszik, megcsiptem a legényt, mert zavarba jött:

— Dehogy; hiszen ismeresz, én nem kötöm magam egyhöz. Ugy-e, ostobaság is lenne?

— Miért lenne? Sőt ez az egy mentené ki azt az ostobaságot, hogy nem megy el valahová jó levegőre, pihenni. Mert ez ráér mindenki. Még a legegészségesebbre is. Nohát mentd meg előttem a reputációd, hogy nem a sörök, meg a nyári szerelmek kedvéért, de valaki kedvéért maradtál itt.

— Jól van hát, vallok — nyögte ki végre — van itt valaki, aki miatt nem tudok innen elmenni. Mindennap elbúcsuzom tőle s minden másnap újra csak nála vagyok. Szégyenlem magam előtt is, ő előtte is, de hiába minden szégyen és restelkedés.

— És így azután, hogy némileg mentegesd magad önmagad előtt is, igyekezz elhitetni magaddal, hogy ujjé Budapestén nyáron de jó! Hát hiszen így jó is. Csakhogy akkor tedd hozzá mindig: ujjé, Budapestén de jó, ha az embernek van itt olyan valakije, akit csak nyáron láthat. Mert csakugyan többet ér a rossz levegő szép szeretővel, mint egyedül szívni a legózondusabb levegőt. Hát te csak maradj itt, de én megyek.

— Hová?

— Oda, ahol legalább levegő van. Mert az is alapigasság ám, hogy ha senkije sincs már az embernek még nyárra se, hát legalább jó levegőjű helyre menjen el haldokolni.

is a legnagyobb rokonérzéssel viseltetik, mutatja az a körülmény, hogy az udvari ebéden, valamint a német nagykövet által adott ebéden is ismételtén *kitüntető módon megszólította*. Végül mindazok, akiknek alkalmuk volt Vilmos császárral magyarországi és bécsi tartózkodása alatt érintkezni, tudják, hogy Vilmos ismételtén kifejezést adott Magyarországra iránt érzett simpatijájának. Olyan nagybőbrangú tisztviselők előtt is, kiknek alkalmuk volt Magyarországon érintkezni vele, nagy elismeréssel nyilatkozott a lovagias, vendéglátó magyar nemzetéről és valószínű, hogy a legközelebbi alkalommal a császárt a német trónörökös is elfogja kísérni Magyarországra.

Ferenc Ferdinánd gratulációja.

A Magyar Távirati Iroda ma a következő jelentést tette közzé:

— Mint világ értesülünk, a miniszterelnök a Szent-István-renddel történt legfelsőbb kitüntetés alkalmából az uralkodóház tagjaitól és másoktól is rendkívül nagyszámu üdvözlő táviratot kapott. Ferenc Ferdinánd trónörökös ez alkalomból a következő táviratot intézte hozzá:

„Praxer-Wildsee.

A legfelelő kitüntetés alkalmából fogadja Nagyméltóságod szívből jövő legmelegebb és legszíntébb szeretetkívánságait. Szívélyes üdvözléssel

Ferenc Ferdinánd,
örökös.

József és Putifárné.

— Botrány a templomban. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 23

Ma délelőtt kinos botrány zavarta meg a budai ferencrendi szerzetesek templomában levő közönséget ajtószomságában. Egy fiatal szerzetes a fehérléstől kipirult arccal zavart ki a templomból egy elegánsan öltözött fiatal hölgyet, aki — mint később kiderült — szerelmi ajánlatokkal ostromolta a fiatal papot.

A pikáns háttérű ügyről a következő tudósítást adjuk:

— Budán, a Margit-köruton van a ferencrendi szerzetesek épülete. Ott pap lakik benne. A templomban szárazként megfordulnak napoként a hívők, ezeket gyónatják, áldoztatják a szerzetesek. Ma délelőtt aztán feltűnést keltő incidens történt. A miséző pap, egy magas barna fiatal szerzetes, áldostatta a hívőket, akik hosszú sorban térdepeltek a templomban. A pap sorra járta őket a kehelyvel és a szentelt ostyával. Hirtelen megállott egy fekete selyemruhás, szőkehajú hölgy előtt és rávált:

— Maga menjen innen! Távozzék azonnal a templomból, parázna teremtes!

A hívők meglepetéssel tekintettek egymásra és csodálkozva néztek a fiatal papra, aki dühösen hadonászott a kehelyvel. A szőke hölgy mondott néhány szót, aztán a kehelyéből rejtett arccal elietve eltávozott a templomból.

Egy estilap munkatársa a botrány dolgaiban meginterjúvolta a szerzetest, Havas Kárisztránt, aki méltatlankodva beszélt el a következőket:

— Csakugyan megtámadtam a szent ostyát attól az uriaszonytól, de ezt kellett is tennem. Régen ismerem, nem hogy nyugton hosszú idő óta. Egy napon feljött az irodámba. Mindig közelebb jött hozzám. Mikor egy szekrényhez akartam menni irományokért, odaállott előlem, mélyen kivágott ruhában és a szemembe nézett. Mikor el akartam haladni mellett, hirtelen megállt és megfogott. Kintastottam az irodából. Egy szőke nő a templomban me-

gint feljött hozzám és husz koronát akart rám erőszakolni misepénz címén. A pater quardianhoz utasítottam.

— Én magának akarom adni, mondta a nő és otthagyta a pénzt.

Valósággal üldöz ez az asszony szerelmi ajánlatokkal. Félek tőle. Itt van a nyomomban éjjel-nappal. Mikor másokat gyónatok, benéz a székbe, nincs nyugtom tőle sohasem.

Rehabilitált aradmegyei ügyvéd.

— Elutasított följelentés. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Néhány hónap előtt szenzációs tartalmú följelentés érkezett az aradi kir. ügyészséghez. A följelentő magánokirathamisítás, csalás és sikkasztás miatt emelt vádat Aradmegye egyik tekintélyes ügyvédje ellen. Az ügyészség megindította a vizsgálatot, amely azonban teljesen tisztázta a megvádolt ügyvédet. Kiderült, hogy a följelentés minden komoly alapot nélkülöz és a fiskális a legkorrektebben járt el a kérdéses ügyben, minek folytán az ügyészség az eljárást beszüntette. Az ügyről a következő tudósítást adjuk:

Kreisz József bérő, akinek Aradmegye több községében voltak bérletei, néhány hó előtt terjedelmes följelentést adott be az aradi ügyészségnek Lázár Zoárd dr. kiserő ügyvéd ellen. A följelentésben előadta, hogy még 1899. év tavaszán az évi búzatermésére 1800 korona előleget vett fel Mannheim Lipóttól. Az előleg biztosítására váltót és kötelezvényt adott át Mannheimnek, melyet kivüle még Lázár Zoárd dr. és Harangozó József irtak alá. A termés azonban nem ütött be, ő pénzzavarba jutott és nem volt képes Mannheimet kielégíteni, aki erre peresítette a váltót és végrehajtást vezetett ellene. A végrehajtással Lázár Zoárd dr.-t bizta meg. A végrehajtási eljárás során Mannheim követelése részben pénzben, részben pedig árukban, ki lett fizetve. Ezt Mannheim neki kijelentette, egyúttal értesítette, hogy a váltó és kötelezvény Lázár Zoárdnál van, akit már utasított is, hogy adja vissza neki. Ő többször megjelent az ügyvédnél, aki azonban mindannyiszor a legkülönbözőbb kifogásokkal utasította el, így például, hogy a váltót nem találja stb. Néhány évvel később aztán Lázár végrehajtást vezetett ellene a váltó és kötelezvény alapján, őt topesti birtokát el is árvereztette. Minthogy pedig ő a váltót már egyszer kifizette, Lázár pedig valószínűleg nem számolt el a pénzzel, kéri, hogy az ügyészség indítsa meg ellene az eljárást csalás, okirathamisítás és sikkasztás miatt.

Ezzel szemben az ügyészségi nyomozás és a vizsgálat a tanukihallgatások befejezése után a következőket állapította meg:

— A kérdéses váltót Kreisz mint elfogadó, Harangozó és Lázár dr. mint kibocsátó, illetve forgató irtak alá. Kreisz nem fizetett, Mannheim pedig a váltót időközben átrabázta Löbl Gyula aradi terménykereskedőre, aki Lázárt is felszólította a fizetésre. Lázár kifizette a váltót, amely így az ő tulajdonába ment át. Az ügyvéd azonban tovább adta a váltót Krausz Gabriellának és ő a végrehajtási lépéseknél, melyeket Kreisz ellen fogantatott, mint Krausz Gabriella képviselője járt el. Lázár dr. tehát semmi inkorrektet nem követett el.

E kiderített tényállás alapján az ügyészség az eljárást Lázár Zoárd dr. ellen megszüntette.

Az 1911. évi költségvetés.

Parlamenti ülések a delegációk alatt.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 23.

A politikai élet kezdetét legjobban mutatja az, hogy megnépesednek a politikai klubok. A munkapárt körhelyisége is igen élénk volt ma és a miniszterelnök tulzatosan kolportált állítólagos bécsi meilőzésén kívül a politikai aktualitásokról folytak megbeszélések.

Legaktuálisabb kérdések most az 1911. évi költségvetés és az, hogy tart-e a delegációk alatt ülést a képviselőház. Ezzel szemben azonban mind a két dolog bizonytalan még.

Mai politikai távirataink a következők:

(Az 1911. évi költségvetés.)

Budapestről jelentik: A legközelebbi napokban minisztertanács lesz, amely azonban nem fog foglalkozni az 1911. évi költségvetéssel, minthogy annak előzetes tárgyalásai még egy ideig eltartanak. Takarékosan arra, hogy a kinyomtatás is pár hetet vesz igénybe, nem valószínű, hogy a javaslatot október elején, a hogy eleinte tervezték, be fogják nyújtani.

(A delegációk alatti ülésezés.)

A képviselőháznak a delegációk alatt való ülésezése tárgyában se történt még végleges döntés. Voina ugyan anyag, a zárszámadások letárgyalása, de ezzel szemben tény az, hogy a képviselőház tagjai közül a delegációs ülések miatt oly sokan vannak távol, hogy a delegációk tartama alatt való ülésezés egyelőre csak kívánság, amelynek teljesülése elé elháríthatatlan akadályok tornyosulnak.

(Az igazságügyi bizottsághól.)

Budapestről jelentik: A képviselőház igazságügyi bizottsága október első napjaiban fog összeülni, hogy a polgári perrendtartásról szóló javaslatot megvitassa. A bizottság hetenkint háromszor fog ülésezni.

(A munkapárt köréből.)

Budapestről jelentik: A nemzeti munkapárt körhelyiségében, amelynek a nyár folyamán átalakított helyiségei közül most utóleg a nagy társalgó is megnyílt, a tagok ma este negy számban jelentek meg. A miniszterek közül az esti órákban Lukács László, Hieronymi Károly és Székely Ferenc voltak fenn a körhelyiségben. Khuen-Héderváry gróf fél kilenc órá tájban ment fel a körbe, ahol akkorra a tagok már ozladozni kezdtek. Az államtitkárok közül is többen voltak a körben. A párttagok között szóba került az a körülmény, hogy a trónörökösnek a német császár tiszteletére adott ebédjére Khuen miniszterelnök nem kapott meghívót. Általában a párttagok annak a véleményüknek adtak kifejezést, hogy ha ebben az esetben mulasztás történt, az semmiestire se lehet szándékos és minden valószínűség szerint az eljáró közegek mulasztásából eslegett csak meg.

VÁROS ÉS MEGYE.

Megfelelőbeztet közgyűlési határozat. Krenner Zoltán dr. ma felelőbeztet adott be a városi közgyűlésnek ama határozata ellen, melylyel a kultúrpalota szobrászmunkáit Nagy Sándornak juttatta.

Nagyszabásu bányaszédelgés.

Angol lordok erdélyi bányakonzorciuma.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Röviden megemlékeztünk lapunkban arról a szenzációs bányaszédelgésről, amelyben Mihajlovitz Gábor fehértemplomi vizsgálóbíró most Oravicabányán vizsgálatot folytat. A nyomozás elrendelését a magyar igazságügyminisztertől a Dresdener Landesgericht vizsgálóbírója, illetve ügyésze kérte. Egy példátlanul nagyszabásu bányaszédelgésről van szó. A panama központjában sikkasztóink diszes gárdájának egyik legkiválóbb alakja, Krausz Emil áll. Krausz nem is nagyon régen egyenruha nagykereskedő, a hadsereg szállítója volt.

A nagyszabásu bányaszédelgésről most a következő részleteket jelentik Kolozsvárról:

Krausz Kolozsváron megismerkedett a Reményik-cég egyik tulajdonosával, Reményik Lajossal, akinek azután csakhamar elnyerte a teljes bizalmát. Reményikék közben megbízták a kiváló talentumú férfit, hogy négy gazdag tartalmu és nagyértékű bányájukra szervezzon konzorciumot. At is adtak arra a célra, hogy külföldre utazzon és pénzemberekkel tárgyalásokat kezdjen, 6000 koronát Krausznak. A „bányaigazgató ur“ el is utazott és csakhamar írt megbízónak Franciaországból levelet, amelyben tudatja Reményikékkel, hogy talált vállalkozót, egy párisi bankár barátjának a személyében.

A tárgyalások a legkomolyabb formában csakhamar megkezdődtek. Már a végső megállapodás meg is volt, amikor kiderült, hogy minden humbug, az egész ügyből csupán Krausz Emil jött ki jól, aki jókora summák elsikkasztása után megugrott.

Az esetből nagy ribillió kerekedett. A Reményik-cég feljelentésére a rendőrség nyomozta a szélhámost, akit végre Londonban, a „Royal“-szálló dohányzójában Birczi Béla rendőrtartózkodó letartóztatott és hazahozott. A nyomozás új eseményeket vetett a felszínre, gyanuba keveredett egy budapesti ügyvéd — Róth Sándor dr. — is, hogy része van a panamában. Az ügyvédről csakhamar kiderült, hogy ártatlan, de ekkor már a szerencsétlen ember teljesen megtört, a vizsgálati fogság tönkretette a praksziát, buskomorra lett és végre öngyilkosságot követett el. Róth azonban nem az egyetlen áldozata volt ennek a nagykaliberű szélhámosnak. Tönkretette a karrierjét Róth dr. szerencsétlen letartóztatása Birczi tanácsosnak is, akit a büntügyi osztály éléről át helyeztek a csendes dunai kapitányságra. Krausz Emil újból megmenekült a letartóztatástól. Akkor még nagy gavallér volt, könnyen előteremtette azt a kauciót, aminek ellenében a végleges ítélethezatalig szabadlábra engedték.

A szélhámosok hercege természetesen nem várta meg a törvényes ítélekezést, hanem akkor is, mint annyi más esetben, megugrott. Sikertelen magyarországi vállalkozása után nekivágott a nagyvilágnak. Németországban nagyszabásu vállalatot szervez, megunja, csal, sikkaszt itt is, aztán tovább áll. Szélhámoskodni mindenfelé bebarangolja fél Európát, míg végre számtalan csalásai egyikén megcsúszik és Svájcban letartóztatják, ahonnan D. ezdába viszik.

Most a viharos múltu kalandor egy újabb grandiózus csalására jött rá a Dresdener Landesgericht. Krausz Emil ugyanis Londonban, lordok belevonásával egy igen előkelő bányászvényértáraságot alakított „The Danube oper-comp. min.“ hangzatos cím alatt. — A bányát Krausz előadására szerint Oravicabánya alatt

húzódna el. Természetes azonban, hogy a Krausz bányái most is, mint rendesen, a holdban vannak.

Hogy az élelmes urnak ez a „vállalkozása“ milyen mértékben károsította meg azokat, akik benne könnyelműen megbíztak, nem határozható meg pontosan, csak annyi bizonyos, hogy az összeg éppenséggel nem mondható csekélységnek. Mihajlovitz Gábor fehértemplomi vizsgálóbíró erőlyes és szorgalmas nyomozást folytat Oravicabányán annak kikutatására, hogy a világhírű szélhámos milyen alapon választotta éppen Oravicabánya környékét manipulációi számára. Vannak-e ott esetleg cinkostársai Krausznak? A kutatás eddigi eredményét természetesen titokban tartják a nyomozás érdekében. Miandenesetre érdekes megtudni, hogy a kalandor királynak ily hosszú idő után is, kikkel van kontraktusa Magyarországon.

A Duna vize.

— Mérgezett hullámok. —

(Fővárosi levél.)

A Duna, a szép szőke Duna, mely most erősen gesztenye-barna színbe csap át, felségesen hömpölyög Bécsen keresztül Magyarországra. Az ő dagadó hullámain lóditották vissza barátságtalanul kíméletlen bécsi szomszédaink a vészhozó fekete hajót.

De a meddig a kolera hajó nem jutott, ott is terjed a rettenetes vész. Ha csak a fertőzött helyek neveit olvasuk, rögtön tisztán látjuk, hogy a kolera a Dunán utazik. Isokognitóban jár, hol itt, hol ott jelenik meg hihetetlen gyorsasággal és csak pusztításai jelzik, hogy ismét partra szállott.

Mi következik ebből? Hogy Budapesten, mely valósággal a Duna ikergyermeke, főképen a Duna vizének élvezetétől tiltják el a közönséget. „Hát ki iszik Pesten Duna-vizet?“ — kérdik csudálkozva a polgárlárasok. „Ki az ördögnek jut ilyesmi eszébe?“ Bizony szegény ördögök azok. Ma az Országház előtt dolgoznak, mondhatnánk: a magyar kultúra központjában, holnap az Eötvösnél és másnap talán a Margit hid lábánál.

E sorok írója az Országház felsőges vonalaiban gyönyörködött. Feledett kolerát, éhinfuszt, lakásnyomort és minden budapesti iaségkülönlegességet. A népuszoda közelebben munkások hordták ki a nehéz terhet a hajó mélyéből. Közben egyikőjük kifáradt, megszomjazott és leült a hidpadló melé a kőpartra. Kalapját új aival összecsuosította, a lába előtt folyó vízben me merítette és nagyokat nyelt a szennyes vízből. Majd gyerekek vették körül, az egyik diadallal hozott egy söröspoharat és egyre másra nyelték a hűs Duna vizét és vele tölén a kolerát.

Kerestem a közelben a parton vízvezetéki csapot. De nem találtam. Lehet, hogy van. De keresni nekem s.m. volt kedvem. Bizonyára még kevésbbé jut az eszébe a parton dolgozó munkásnak. Ilyen összevett gondolkodást föl sem lehet tenni a természet egyszerű és ösztöne szerint cselekvő emberéről.

Hogy van e joga ott és azt inni a munkásnak, a mi épp eszébe jut, erről talán lehetne vitatkozni. De hogy nincs joga egész várost megfertőzni a saját könnyelműsége folytán — erre már nem lehet vitatkozni.

Pedig hiába hirdetik a közönséghez intézett hatósági figyelmeztetések akár a belvárosi kerületekben, akár a városligeti népmulatók falán, hogy lehetőleg csak fúrt vizet i-yunk, de semmi esetre sem Duna vizet. A parton dolgozó munkások, ha megszomjaznak, egyáltalában nem gondolkodnak majd erre, hanem ott

isznak, ahol legközelebb érik a hűs vizet. Mert hideg a megáradt folyó most, halálosan hideg.

De, hogy szennyes és gyilkoló vízből ne igyon senki, ezt megakadályozni mindennél fontosabb és sürgősebb kötelessége a hatóságnak.

Főútirások jeleznek a parton, különösen a hol be- vagy kirakodó állomások vannak, hogy a vízvezetéki csap hol és merre van, hogy Duna-vizet inni halálos veszedelem és súlyos büntetés terhe alatt tilos. Ha pedig nincs a közelben mindenütt vízvezetéki csap, haladéktalanul, bármi áron (nem kerülhet többé, mint a járványkórházak) és bármi módon föl kell szerelni őket.

Mert míg ez meg nem történik, guay és nevétség minden más intézkedés.

A parton szolgálatot tevő rendőröket pedig szigorúan ki kell oktatni ellenőrző kötelességükre. Mert hiába nézik a galambok gyönyörűen ívelő repülését Pest és Buda között, ha szalatt a parti munkások, tiz lépésnyire tőlük, gyönyörrel öntik magukba a — kolerát.

Lehetetlen egy másik hiányosságra is itt ki nem térni. Hogy a kolera ellen jobb a jó ivóvíz, mint a pálinka, vagy akár a borcska (a mire azonban szegény emberek egyáltalán nem is telik), ezt is tudjuk, ezt is hirdetjük. De, uram isten, ha egy munkás ember dolgozó után utközben hazafelé ballag és megszomjazik, hát talál-e mérföldhosszuságu utján csak egyetlen egy nyilvános forrást vagy kutat is? Van-e más menedéke, mint a döglött levégő pálinkabutik?

Van-e gondolatban is szebb kép, artisztikusabb szobor, mint a fáradt munkások csoportja, amint egy nagy vízmedence szélén leülnek, kezüket, arcukat megmossák, a gyöngyöző kristálytisztá vízből fényes, tiszta merőcsészből nagyokat isznak, azután megenyhült arccal, derűsen mosolyogva mennek tovább? Beteg az, aki nem látja e képben az élet egészségesen szép művészetét.

A piszkosnak guayolt Fiume egyszerű, kismértű, mélyített nyilvános kutjánál sokszor elgyönyörködnek e képen az idegenek. A több ezer év előtti ókor mennyivel modernebb volt az ilyen intézkedéseiben.

De napjainkban és kü önösen nálunk csak látszat a közjólat. Hihetetlen köznyomor és érhathatatlanság bűnös közöny uralkodik.

Eég volna a krónikásnak csak annyit feljegyezni mirőlunk, hogy pénzért — de csak nagyon sok pénzért — mindent meg lehetett kapni, de ingyen mérföld hosszúságu utakon sem egy korty vizet, sem egy embernyi pihenőhelyet nem talált a város agyonsanyargatott munkás polgára. Valamit azonban mindig megkaphatott ingyen: az éhinfuszt és a kolerát.

SPORT.

+ A Magyar Atletikai Klub Aradon. A budapesti I. osztályu csapatok egyik legjobbjá mérkőzik vasárnap az A. A. K. football csapatával. A M. A. K. csapata Gillemot trainer vezetése alatt napról-napra fejlődik, a tavalyi bajnokságban ugyan szereplése nem járt a kellő sikerrel, az idei fordulóban azonban már jelentős sikereket ért el, így legutóbb az U. T. E. csapatát 5:1 arányban győzte le. Az A. A. K. csapatából hiányozni fognak a „nagyágyuk“, a közönség körében általánosan ismert kiváló kapus, Gregus, Lengyel és Major, de az ifjak is kifognak tenni magukért és így érdekes küzdelemben lesz része a közönségnek.

Felpofozott cigányprimás.

— Térzene Eleken. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Uporka Péter, akit a mostoha sors kiszámíthatatlan szeszélye Elek községbe vetett, hogy ott vidámsítsa a kedélyeket és huzza a talp alá valót az eleki fiataiságnak, nem tartozott a közönséges cigányprimások közé. Uporka lelkét nagyratörő ambíciók hevítették. Érezte, hogy tehetsége van és ki kell magaslania a cigánytársadalomból.

Lenézően beszélt Rigó Jánosról meg Rácz Laciról, hangász karmesternek nevezette magát és állandóan Londonról, meg Párisról álmodozott. És tényleg nem rajta mulott, hogy ábrándjai nem váltak valóra. Mert Uporkában meg volt a hajlandóság, hogy az eleki hiskoreszmát a londoni Central Hotel-lel cserélje fel. Csak az a bizonyos valaki hiányzott, aki Uporkát felfedezze és kivigye a bolond anglusok közé, ahol olyan jó dolga van a cigánynak, hogy kanállal eszi az aranyat. Addig is azonban, míg ez az előnyös fordulat be nem áll, Uporka megalkudott a viszonyokkal és művészetével Elek zenei köréit gyönyörködtette. A körök gyönyörködtek is és nem egyszer megtörtént, hogy Uporkának harmincszor is el kellett játszania egymásután azt a nótát, hogy

— Elszakadt a nadrágszíjjam ... vagy

— Mi mozog, mi mozog a bokorban ...

Ezek szerint minden rendben is lett volna, ha a húság ördöge egy augusztusi vasárnapon meg nem szállja Uporkát. De ez megtörtént és a hangázkarmester úgy délután öt óra tájban — miután már jó másfélórja huzta az eleki gazdasíjúságnak — oda fordult a bandához:

— Most pedig fiúk, utánam. Kimegyünk a piacra és csinálunk térzenét. Aradon is így szokott lenni. Lepipáljuk Aradot, de le ám.

Ez a propositio nagy lelkesedést keltett és a kercsma közönsége a bandával élén kivonult a piacra. Uporka előbb eljátszott egy klasszikust, a „Csicsónét“ ... Mascagnitól, aztán belekezdett egy frissbe. A fiataiság táncbakapott és alaposan rugta a port. Ami nem is volt osoda, mert betek óta nem esett az eső, az utcaöntözés vezetése pedig Eleken egyedül a jó isten kezeibe van letéve.

A mulatozás ezen szokatlan neme nagyon megtetszett Vig András eleki gazdaembernek, aki egyik legnagyobb tisztelője volt Uporka művészetének. Vig András is rugta a port, aztán hirtelen elhatározással kikapott egy huszkoronás bankjegyet, megnyálazta, odaugrott Uporkához és a homlokára lapította. A primás az első pillanatban neheztelő tekintet vetett Vig Andrára, de mikor a huszkoronást meglátta, lecsillapult és mosolyogva vágta zsebre.

— Ácsi! mondta Vig uram, akinek a jókedve egyszerre eltűnt, adszaz csak ide 18 koronát. Két korona jár a nótáért a többi hoci!

Uporka azonban erre nem volt hajlandó. És mert, mint fentebb említettük, nem volt közönséges lélek, rögtön kész is lett a válasszal:

— Nem úgy van gazd' uram. Két korona jár a nótáért tizenynole meg jár a pofonér'. Nem jár vissza magának semmi.

A körülállók nevettek és Vig uram le volt főzve. Megszégyenülten hajtott le egy kis félliterest és boszun törte a fejét. Addig törte a fejét, a míg elhatározta, hogy nagyuri nemes boszút fog állani.

— Rajtam nem fogsz ki cigány — mondotta. Azzal előrántott egy kisebb késhasut, amelyen mosolygó lányfej mellett egy 10-es számjegy szerepelt. Vig András odament a primáshoz és rákiáltott:

— Mára veszett jókedvem van. Pali, tartsd ide a pofádat!

Uporka vigyorogva hajlott előre.

A banda örvendetes érdeklődéssel nézte az elkövetkezendő jelenetet és Puci, a bögös széles ábrázzal sugott oda a brácsásnak:

— Komá, máma nagy kanállal esünk!

Többet azonban nem mondhatott Puci. Mert a következő pillanatban elcsattant egy pofon. Uporka Péter beleesett a bögőbe és mind a hárman, Puci, a primás és a bögő a földön hemperegtek. Az első kettő rövidesen felkelt ugyan, de a harmadikat nem lehetett életre kelteni. Puci keservesen bögött és úgy nézte a bögőt, Vig András pedig, miután a reputációján esett csorbát kiköszörülte, hetykén pödörte meg a bajuszát.

A művészi önértékben mélyen megsértett művészek: a primás és a bögös feljelentették Vig urat. A primás becsületsértésért, a bögös pedig amiatt, mert a kenyérkereső szerszámját összetörte. Az eleki járásbírósg ma foglalkozott a komikus pörrel. A tárgyaláson a cigányprimás nem jelent meg, így hát az ő vádjá önként megszünt. A bögös kérelmét a bíróság elutasította azzal az indoklással, hogy V g nem szándékosan törte össze a bögőt, így hát a kárért nem tartozik felelősséggel.

Valószínű, hogy ez az ítélet örökre beszüntette az eleki térzenéket.

A kolera.

— Pusztít a külföldön is. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 23

A kolera egyre terjed. A belügyminiszteriumba folytonosan újabb és újabb koleraesetekről érkeznek jelentések, nemcsak a teljesen megfertőzött Mohácsról, hanem más községekből is. A halottak száma is egyre terjed.

A belügyminiszterhez érkezett jelentés szerint a bakteorológiai vizsgálat a mohácsi koleraeseteken kívül a következő esetekre nézve állapította meg az ázsiai kolérát: Szlavenka Lajos (Páspöki), Szabados Ferenc (Dunaegyháza), Csermák Jánosné (Temerin), Szőke Flórián (Békásmegyer), Mechler Márton (Nyergesujfalú), Haselmayer Sebestyén (Nyergesujfalú), Scharinger Péterné (Torontálalmás), Szabolovics Ágostonné (Torontálalmás). Sok olyan eset is van azonban, amelynél a helyszínen megállapították a kolérát, de a bakteorológiai vizsgálatot még nem fejezték be.

Ma külföldről is több kolera megbetegedésről adnak hírt.

Budapestről jelentik: A belügyminiszter elrendelte, hogy Mohács és Nyergesujfalun a járvány elleni védekezés céljából tett intézkedések végrehajtására a szükséges számú oszondóreg kirendeltessék. Tegnap újabb kolera megbetegedés történt. Pángán János 54 éves napszámos a Rákóczi-úton összeesett. Bevitték a VII. kerületi kapitányságra. Ma reggel a tisztiorvos megállapította róla az ázsiai kolérát és beszállították a Szent-Gellért kórházba. A kapitányságot fertőtlenítették.

Budapestről jelentik: Nagy riadalom volt ma délelőtti az alkotmány-utcai törvényszéki épületben. Fél-tizenegy óra tájban az első emeleten levő telekkönyvi kiadó kilences számú szobájában hirtelen rosszul lett Beluszky Pál törvényszéki díjnok. Hányási roham fogta el és erős diarrhéja volt. A teremben dolgozó többi hivatalnokot nagyon megrémítette Beluszky rosszullete, hazaküldték rákospalotai lakására, majd a fertőtlenítőbe telefonáltak, ahonnan déltájban érkeztek meg az emberek. A tisztifőorvos egy kiküldöttje azonnal kiment Rákospalotára.

Székesfehérvárról jelentik: Nagyperkátán tegnap kolera gyanu alatt meghalt Kőszegi György, anyja és öccse pedig megbetegedtek.

A megyei tisztiorvos kiutazott a faluba és ma felboncolta a halottat. A boncolás alapján megállapította, hogy Kőszegi csakugyan ázsiai koleraiban halt meg. Kovács Ferencné, aki Rácalmás szentén koleraszimpoták között betegedett meg, ma megvizsgálták és megállapították, hogy nem kolera.

A fehérmegei Etyek községben ismételt fordultak elő kolera gyanus megbetegedések. Szerencsére egy sem bizonyult komoly-nak. A község előjárósága, bár a belügyminiszter és alispán rendeletei szigorúan megkövetelik, hogy az eseteket nyomban jelentse be, nem tett eleget az intézkedéseknek. Nem épített járványkórházat, nem hozatott orvost. Bátorbágyról Vályi Ödön főszolgabíró tegnap kiszállt a községbe és az alispán utasítására felfüggesztette a községi előjáróságot.

Mohácsról jelentik: A városban ma újabb négy kolera megbetegedés és két haláleset fordult elő.

Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger Pétervárról azt az értesülést kapta, hogy a német nagykövetség irodai titkára ma koleraiban megbetegedett.

Zágrábból jelentik: Kmcsek Imre 48 éves kocsis még e hó 18-án gyanus tünetek közt megbetegedett. A kocsis ma meghalt. A boncolás megállapította, hogy ázsiai koleraja volt. Minden óvintézkedést megtettek.

Kiskunfélegyházáról jelentik: A lapoknak az a híre, hogy itt több gyanus megbetegedés történt, nem felel meg a valóságnak. Mindössze Kulcsár Péter betegedett meg, akit azonnal elkülönítettek.

Pozsonyból jelentik: Doborgál községben Nagy Imre gazda kolera gyanus tünetek közt megbetegedett. Nagy saját bevallása szerint a Duna vizétől betegedett meg.

Pozsonyból jelentik: Miután a belügyminiszterhez érkezett jelentés szerint az Újhegy-Jóán megbetegedett Szeszták Lina kolera beteg, beszállították a járvány-kórházba. A kisleány anyját, aki a beteg gyermeket ápolta, szintén kórházba szállították és fertőtlenítették. Újabb megbetegedés a vármegye területén nem fordult elő.

Pozsonyból jelentik: Tekintettel a megye területén előfordult kolera gyanus esetekre, Petőcz Jenő főszolgabíró a malackai népgyűlést betiltotta. Ugyancsak betiltották a máriavölgyi bucsut is.

Pécsről jelentik: Mohács községben ma délután két újabb megbetegedés és egy haláleset fordult elő. A városban eddig 38-an betegedtek meg koleraiban és 21-en haltak meg. Jelenleg a járványkórházban hat embert ápolnak. A városban most Hajós Béla egészségügyi főfelügyelő vezeti a mentőakciót, három, a miniszteriumból küldött járvány-orvossal és a községi orvosokkal.

Zalaegerszegről jelentik: Gurabély községben Haricz Mihály gazda ma kolera tünetek közt meghalt. Belső részeit felküldték a bakteorológiai intézetbe.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A D. M. K. E. közgyűlése. A DMKE legközelebbi közgyűlését Versecen fogja megtartani. A magyar közművelődési egyesületek a magyar művelődés terjesztésében nemes versenyt folytatnak egymással. Ebből a hazafias munkásságból erősen kiveti a maga részét a Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület is. A DMKE az összes közművelődési egyesületek között a legfiatalabb, csupán hét esztendővel a már is hatalmas kulturális mélyekkel bír. Aradon, Szegeden és Ma on nagy áldozatokkal nevelőintézeteket létesített. Az

Alföld szegényes, elhanyagolt színészetének rendezésére megalakította Kecskemét székhellyel az „Alföldi Szini Szövetséget”. Ugyancsak létesítette a kivándorlás ellenőrzésére az „Országos Kivándorlási Ligát”. Állandóan sürgeti a jankás kerületi és közalapítványi földeknek a magyarok közötti parcellázását. Közbenjárt, hogy Panosova alatt mielőbb ármentesítsenek az aldunai öblök. Fentart több óvodát, nép- és ifjúsági könyvtárt, munkásgimnáziumot Budapesten és Makón, szabad liceumot Budapesten, Újvidéken s Palánkán, napközi otthont Újvidéken, azonkívül ifjúsági egyesületek, daloskörök, olvasóegyesületek egy jelentékeny számát, amelyek mind a magyar művelődés érdekeit szolgálják.

Kolera! Kolera!

— Tragikomédia sok sirással és egy fényképpel se. —

Nem vagyok félnék, sem képzelődő, hanem előrelátó, óvatos ember, azért kisdéd garzonlakásban már régen megtettem minden kolera-elleni védekezést. Az összes helyiségekben karbolpor terjeszti könnyekig ható illatát, a küszöbök naponként többször szublimátos vízzel lemossák; szeretném én látni azt a komma-bacillus-komát, amely az én küszöbömön élve átmaszik! Ágyamat esténként — hja, rendkívüli esetek rendkívüli intézkedéseket kívánnak — Zacherlin helyett karbolporral hintem be és ezenkívül teszek sok más is, amiknek felsorolásával nem kívánom untatni az olvasót.

Persze nagyon fontos dolog az ország különböző helyeiről jött értesítéseket is figyelemmel kísérni, ezért én reggelinél rögtön belemerülök az újság olvasásába. Rettenetes dolgok állottak a tegnapi lapokban is: A kolera terjed... Mohácson 4 új megbetegedés fordult elő... A belügyminisztérium cammog... Pongrá János hajólegény kolera asiaticában meghalt... Schlamwasser Teréz szakácsnő Ercsinél megbetegedett... A bakteorológiai intézet... stb. stb.

Félretereszem a szomorú olvasmányt és reggelizéshez látok. Épen azzal foglalkozom, hogy szőlőmet szublimátos vízben megfürösztöm, midőn kopogtatás nélkül ajtó nyílik és belép rajta ifjú barátom, Viktor.

Alig ösmerek rá. Arca szürkés, fakó, hosszú fekete haja nedves homlokára van tapadva, az ajtó mellett megáll, lábai inognak, csaknem összerogy.

— Az istenért, mi bajod, kérdem, de ő nem felel, hanem felém tántorog...

— Tán torokbaja van, gondolom, megfogom kezénél, divánomhoz vezetem őt és gyengéden lefektetem, de alig kerül szegény Viktor vízszintes helyzetbe, torkából előbb bugyborékoló hangok, majd olyasvalami tör elő, ami legtipikusabb jele a kolerának. Megrettentem! Ez a rosszullét egymásután háremszor megismétlődött és én nyomban tisztában voltam azzal, hogy diagnózisom helyes. Hidegvérem egy percére sem hagyott el; telefonomhoz ugrottam és telefonáltam a mentőkért, a kik a helyszínen gyorsan megjelentek. Sok magyarázat nekik sem kellett... Szegény Viktor barátomat felnyalábolták a jó emberek és gyors üggetésben a járványkórházba szállították.

Kemény ember vagyok és nem egyhamar ál sírásra a szájam, de ez a szomorú esemény könnyekre fakasztott. Szegény fiú! Szegény szülei!

Csendes sírdogálásomból nehéz léptek vertek fel; a fertőtlenítő intézet emberei jöttek szerszámaikkal. Felmutatták a hatósági utasítást és nyomban munkához láttak. A butorokat a szoba közepére tolták, a tapétákat lekaparták, a padlókat fölmosták, butoraimat belülről kifüstölték és kívül befüstölték. Derekas munkát végeztek. Igaz, hogy köz-

ben a tapétát tönkretették, igaz az is, hogy egy valódi Birnstill képet kilyukasztottak, hogy két Galléféle vázát porrá zúztak, de bizonyos az is, hogy kolerabacillus — ha volt — élve egy sem maradt! És ez a fő.

Délután négy óra lehetett, midőn a fertőtlenítő emberei lakásomról eltávoztak és én nem vesztegettem sok időt, kocsiba vettem magamat és — dupla taksát ígérve — a járványkórházhoz hajtottam, utána nézendő szegény Viktor állapotának.

A barakk-kórház kapujában a járványorvossal találom magam szemközt:

- Az Isten szerelmére, hogy van a barátom?
- Eltávozott.
- Hát nem volt ko...?
- De igen, hanem már kijózanodott.
- Nem értem, hát nem volt ko...?
- De igen, komiszul be volt rugva az ipse.

K. m.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Polit Mihály dr. sajtópöre.

— A nagyszerb propaganda. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 23.

A budapesti esküdtbíróság ma tárgyalta Polit Mihály dr. volt nemzetiségi képviselő sajtópörét. Tudni kell, hogy amíg Tomits Jása újvidéki szerkesztő, a szerb radikális párt vezetője, addig Polit Mihály dr. a Pasitsa-ellenes liberális párt főembere volt.

Polit tavaly cikket írt a „Paster Lloyd” ba. Elmondotta ebben, hogy Tomits évek óta Pasitsa Miklós szerb miniszterelnök legbensőbb barátja s hogy lapja tekintélyes szubvenciót élvez Belgrádból. Tagja a hazaelenes propagandának, de nem eivből, hanem anyagi érdekekből. Hivatkozik Aerenthal grófra is, akinek szintén az a meggyőződése, hogy a szerb radikális párt Szerbia zsoldjában áll és Boszniában s Hercegovinában is nagyszerb propagandát űz. Epp ezért Aerenthal rossz néven vette, hogy a koalíció intim összeköttetésben állott ezzel a párttal. A radikálisok teljesen Rauch báró szolgálatában állottak s a választáson a legkétesebb existenciák léptek fel lobogójuk alatt.

Tomits Jása ügyvédje, Visontai Soma dr. után e cikk miatt rágalmozási pörbe fogta Polit Mihályt. Szerinte a cikk burkoltan azt is állítja róla, hogy ő vezeti Magyarországon és Bosznia Hercegovinában a hazaáruló nagyszerb propagandát, melynek egyik főcélja, hogy Magyarországtól és Ausztriától fegyveres felkeléssel elszakítsák Boszniát.

A pört Füzesséry bíró elnöklésével ma tárgyalta a budapesti esküdtbíróság. A tárgyaláson Polit Mihály dr. védő nélkül jelent meg.

Először a vádlottat hallgatták ki. Elmondotta védelmét s kérte, hogy olvassák fel a képviselőház mentelmi bizottságának határozatát.

Elnök konstataálja, hogy a mentelmi bizottság nem javasolta a vádlott kiadatását, mert zaklatást látott fennforogni, ellenben a Ház Visontai indítványára elrendelte a kiadást.

Visontai Soma dr. kérte, hogy olvassák fel a Branik becsatolt két számát. Ezt fel is olvasták, amely után a bíróság visszavonult, hogy a valódiság bizonyítása tekintetében határozzon. Míg a bíróság tanácskozott, békítő tárgyalások indultak meg, amelyek sikerrel is jártak.

Mikor a bíróság visszatért, Polit Mihály felállott és a következő kijelentést tette:

— Kijelentem, hogy amik a radikális párt és Tomits Jására nézve a Paster Lloyd-ban megjelent cikkemben különböző források

nyomán foglaltatnak, nevezetesen azon állításom, mintha Aerenthal közös külügyminiszter a delegációban állította volna, hogy a magyarországi szerb radikális párt Szerbia zsoldjában állott, vagy áll, továbbá hogy Tomits Jása és a Zasztava Szerbiától szubvenciót huznak, nem felelnek meg a tényeknek. Erről meggyőződtem, sajnálom, hogy a félreértés megtörtént, s örülök, hogy hozzájárulhattam ennek eloszlításához.

E kijelentés után Visontai visszavonta a vádat, mire a bíróság a további eljárást megszüntette.

§ A Kintzig-Barabás-pör felebbviteli tárgyalása október hónap 17-én lesz az aradi törvényszéken. A legutóbb kitűzött főtárgyalást tudvalevőleg azért nem lehetett megtartani, mert Kintzig nem tartózkodott Aradon és az idézést nem vehette át.

§ Fölmentett hírlapíró. Szegedről jelentik: Egy hírlapíró állott ma a szegedi esküdtbíróság előtt, nyílvános becsületsértéssel vádolva. Purjesz Mór makói hírlapíró 1908. októberében Makó város képviselőtestületét egy telepítési ügyből kifolyólag megtámadta egyik makói hírlapban. Az erős cikket azért írta Purjesz, mert Makó város képviselőtestülete leszavazta Hervay István alispán javaslatát, hogy Makón gyümölcsfatelep letelezésére adjanak területet. A közgyűlés utáni napon Purjesz a többi közt ezt írta a „Makói Újság”-ban: „A makói képviselőtestület szűkebbü, a világtól elmaradt, zsengés gondolkodásu és amíg Apatfalva képviselőtestülete a böcs parlament, addig Makó város képviselőtestülete felzengyeiműekből összetakolt kupatanács!” Makó város képviselőtestülete ezért sajtópört indított Purjesz ellen. A mai esküdtbírói tárgyaláson beismerte a vádlott, hogy ő írta az inkriminált cikket, de azai védekezett, hogy ezt közérdekből tette és hogy állításainak valódiságát bizonyítani tudja. Hervay István csanadmegyei alispán és Tarnay Ivor főjegyző, akiket a bíróság tanúknak idézett be, bizonyították, hogy Makó város többször hozott olyan határozatot, amely a törvénybe ütközött s amelyet meg kellett semmisíteni. A makói képviselőtestület bizalmatlan a felsőbb hatóságoktól jövő kezdeményezésekkel szemben, különösen a gazdasági és kulturális törekvésekkel. Több tanu kinalgatása után az esküdtek kimondották, hogy Purjesz cikke becsületsértő kifejezést tartalmaz, de ezeket bizonyítottak vetik s ezért fölmentették a vádlottat.

§ Aradi párbafezők. A nagyváradi kir. ítélőtábla október 5 en foglalkozik azzal a pörrel, amely Zima Tibor és Kaszab Géza ismeretes párbafezőből keletkezett.

§ A randórfelügyelő zsarolója című, mai lapunkban megjelent cikkre vonatkozólag Kreisz József úgynök annak a közléseire kért föl bennünket, hogy őt az aradi törvényszék nem 2 napi fogházra, hanem 2 napi fogházra átváltatvának 40 koronára büntette s ő ezt a pénzt már is is fizette. Kreisz egyben annak a közléset is kéri, hogy ő jogosan követelt 200 koronát Mineljesítői.

§ A fogarasi választás epilógusa. Brassóba jelentek: A fogarasi választás idején, Werner Gyula munkaparu és Serban Miklós nemzetiségi jelölti választói között a surródasok napirenden voltak. Paguba Virgil dr. ügyvédjeiolt egy választógyűlés után egy vendéglőben le nem írható kifejezésekkel illette Szel József főispant és az alispant. Az ügyvédjeiolt feljelentettek becsületsértésért és a járásbíró-ság hatvan korona pénzbüntetésre ítélte. A brassói törvényszék fellebbezés folytán ma foglalkozott az ügygyel és Paguba drt harmine napi elzárásra, továbbá 600 korona pénzbüntetésre ítélte.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Luxemburg grófja, operette. Fedák Sári felléptével.

Vasárnap: Délután mérsékelt helyárral Bőregér operette. Este: János vitéz, operette. Fedák Sári felléptével.

Hétfő: Vig özvegy, operette. Fedák Sári felléptével.

Kedd: Lotti eszredesei, operette, Fedák Sári felléptével.

A trónörökös.

(Dráma a mayerlingi tragédia analógiájára.)

Arad, szeptember 23.

A Magyar Színházban legközelebb érdekes szindarabot fognak bemutatni. Vajda Ernőnek, a Rozmarin néni szerzőjének A trónörökös című drámája fog színrekerülni. Ez a darab a drámai kvalitásain kívül külön szenzációt is ígér, mely a tartalmának nagy vonásokban való ismertetéséből előre kiittközik.

Litvánia a dráma színhelye. A hőse: a trónörökös, ki mellett a császár és Medea, a trónörökös kedvese a főalakok s kisebb szerep jut a trónörökös feleségének. A trónörökös szerelme révén összeütközésbe kerül családjával s más megoldás nem kínálkozik, mint a tragikus vég. A dozata lesz szerelmének a fenség s elpusztul Medea is. A darabnak komoly tendenciája van, amely igen találó és érdekes. Mindenki trónörökös s minden emberrel megtörténhetik, hogy az élet és főképen a szerelem ellentétbe sodorja a családjával. Ez a kisebb-nagyobb tragédiák magva igen sokszor a ezen épül fel Vajda Ernő darabja is.

Igy magában is sok értékességet ígér ez a darab, de a litvániai udvar regénye mögött leselkedő hasonlat, a mayerlingi tragédia erősen felidézett emléke — akár akarja, akár nem akarja a szerző — reklámosan érdekes lesz. A színháznál érzik ezt és sokat várnak a darabtól, mely a beavatottak szerint rendkívül izzó hangulatu, fordultatos és izgalmas színjáték. A trónörökös szerepét Törzs Jenőnek osztották ki, a császár Góth lesz, Medea pedig, a rendkívül vonzóan megrajzolt női alak, Góthné.

* Fedák Sári felléptei. A holnapi szezonnyitó előadáson lép fel először Fedák Sári, az országos hírű operettéda. Fedák Sári első fellépte Lehar Ferenc nagysikerű, diadalmas operettjében, a Luxemburg grófja ban lesz, amelyben Juliette-t játssza. A holnapi előadáson, amely mérsékelt helyárral mellett bárletszünetes lesz, Heltay Jenő, a szintársulat nagytehetségű új kómikusa is bemutatkozik.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap délután mérsékelt helyárral mellett Strausz János klasszikus dalműve, a Bőregér van műsoron. Este Fedák Sári felléptével a János vitéz kerül színre. Bagót Cseh Ferenc, az új tenorista énekli.

* Magyar operaénekes Amerikában. Beck Vilmos kiváló operaénekes, operánk egykori neves tagja, hat hónapra fényes szerződést kapott Newyorkban a Metropolitán Opera Houseban és Chikagóban a nagy Operában. Májustól a művész a párisi nagy Operához szerződött kitűnő feltételek mellett. Beck Vilmos e hó 21-én utazott el Párisból Cherbourgön keresztül a Kaiser Wilhelm II. hajón Newyorkba.

* A színházi bizottság inspekciónai. A színházi bizottság határozatával nyert meghatalmazás következtében a polgármester felkéri Lukácsy Lajost, Nemess Zsigmond dr.-t és Stauber Józsefet, hogy szept. hó 24-től október hó 1-ig, Andrányi Károly bárót, Müller Károlyt és Tedeschi Viktort október hó 2-től 8-ig, Kabdebó János dr.-t, Mandl Vilmos dr.-t és Lőcs Ró-

zsót október hó 9-től 15-ig, Barabás Béla dr.-t, Múlek Lajos dr.-t és Wadowszky Gusztávot október hó 16-tól 22-ig, Kádas Kálmánt, Sarlot Domokost, Raicher Károlyt és Tisch Mór dr.-t október hó 23-tól 29-ig a városi nemzeti színházban a színi előadások alatt az ellenőrzést gyakorolják.

* Robinson Kruzo. Gyermekkorunk legszebb emlékei elevenednek meg előttünk, látva az Uránia új műsórán Robinson Kruzoét, a legtökéletesebb ifjúsági regényt, a legpompásabb reprodukcióban. Robinson és hűséges szolgájának Pénteknek egész fantasztikus történetét adják elő a mozgókép ötletes művészei és rendezői és amihez azelőtt élénk fantázia kellett, most eleven valóságban jelenik meg előttünk, szinte gyönyörűségére felelőnek és gyermeknek egyaránt. Első rangú látványosság még Sziam, mely a helyszínen készült mozgóképben mutatja be az egzotikus országot. 241

Szent-e vagy örült?

— Hajsza egy elmebajos után. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 23.

Tegnap este tizenegy óra tájban — mint kassai tudósítónk jelenti — nem csekély feltűnést és csoportosulást keltő szenzációja volt a Kovács-utcának, ahol egy szánalomraméltó elmebeteg családiany vonja magára az utca figyelmét.

Az eső, nedves időjárásra tekintettel, csak igen kevesen jártak az utcán és így eleinte fel sem tűn az a vékony, világos bluzba és fekete szoknyába öltözött fiatal leány, aki csendes, tétova léptekkel haladva végig az utcán, hol az egyik, hol a másik kapu előtt térdelt le és buzgón imádkozott.

Egyszerre aztán ijesztő sikoltásban tört ki a leány:

— Segítség! Megölnek!...

Az utcahosszat hallatszott segélykiáltásokra több házban kinyitak az ablakok, többen lesiettek az utcára, hogy segítségére legyenek a leánynak, aki azonban látva a körülötte csoportosuló embereket, vad futásnak eredt.

Valóságos hajsza kerekedett, hogy a nyilvánvalóan elmebeteg leányt elfogják, ami annál is inkább szükséges volt, mert tartani lehetett attól, hogy a leány, aki még egyre segítségért kiáltozva, a Vizi-utcának vette útját, a Malom-árokba veti magát.

Végre aztán sikerült a leányt a Róka-utca felé eső Hernádparton elfogni, amivel azonban a veszély legkevesebbé sem esökkent, mert a leány, a tébolyodottak óriási erejével ránta le magáról az üldözőit.

Szerencse, hogy közben már sietve érkeztek az esetről értesített mentők, akiknek azonban ugyancsak meggyűlt a bajuk az elmebeteg leánnyal, aki füve, harapva tartotta távol magától az embereket s folyton azt kiáltotta:

— Nem megyek! Engem tüzes szekéren visznek, mert engem az ég küldött! Én szent Filoméla vagyok!...

Ki tudja meddig tartott volna még a küzdelem ett a Hernádparton, ha a hatóság embereinek segítségére nem jön a véletlen. A leány — ugyanis — meggyugodott, letérdelt és buzgó imába merült. Ezt az időt használták fel a mentők, hogy a leányt megragadva, a kocsiba tegyék és elvágatassanak vele a közkórházba.

Az izgalmas esetről értesített rendőrség megállapította, hogy a szerencsétlen elmebajos és vallási tébolyban szenvedő leány Klukk Katalin iglói származású cseléd, aki a Kovács-ut-
cában egy magánhivatalnoknál szolgált.

A milleniumi emlék botránya.

— Róna József nyilatkozata. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 23.

A magyar művészeti viszonyokra és főleg a művészetpártolásra élénk világot vet a milleniumi emlékmű körül keletkezett botrány, amelyről néhány hét előtt röviden megemlékeztünk. Megirtuk, hogy Zala György, az emlékmű tervezője panaszos kéréssel fordult a miniszterelnökhöz, amelyben bejelenté, hogy nem képes az emlékművet befejezni anyagi eszközök hiján. A Wekerle-kormány ugyanis, amely hiábavalóságokra milliókat fecsérelt, a művészetpártolásban felette szűkmárnak bizonyult és az emlékműre szánt összegből 30%-ot levágott. A miniszterelnök a képzőművészeti tanácstól kért véleményt, amely nem a legkedvezőbben nyilatkozott a művészetről és állítólag nem is fogja javasolni a kért pótlósságot. Művészeti körökben nagy az elkeseredés a tanács eljárása iránt.

Az emlékmű körül felmerült incidens újabb fejleményeiről a következőket jelentik:

A képzőművészeti tanács néhány nap előtt foglalkozott a milleniumi emlékmű dögával. A tanács azt javasolta, hogy a miniszterelnök utasítsa el Zala kérésének azt a részét, amely a külföldi szakértők meghívására vonatkozik és bizzon meg az emlékmű felbecsülésével és javaslatával háromtagu bizottságot. Ezek tagjaiul ajánlotta Strobl Alajos, Alpár Ignác és Róna József szobrász-művészeket. A miniszterelnök ma tényleg ilyen értelemben döntött.

Ez a döntés nagy elkeseredést okozott a haladottabb felfogású művészek között. Róna József így nyilatkozott a dologról:

— Skerlecz István báró miniszterelnökségi osztálytanácsos, ki szintén tagja a tanácsnak, már nyilatkozott ebben a kérdésben. Én teljesen osztom ama nézetét, hogy Wekerle szűkmárnusága idézte elő Zala kellemetlen helyzetét. Tizenöt év előtti árak mellett adta be Zala költségvetését, melyből Wekerle még 30%-ot lecsipatt. Tizenöt év alatt tetemes drágulás állott be mindenben és így természetesen, hogy Zala képtelen az emlékművet befejezni. A képzőművészeti tanács állásfoglalása egyenesen felhaborító. Egy elavult intézmény keretében néhány ember azt tehet, amit akar. A lehető legnagyobb rossziadulatot tanusították Zalával szemben és szerintem személyes hajsza folyik a tanács részéről ellene, a tanácsosai szemben tanusított magatartása miatt. A tanácsnak egyébként is módja lett volna 15 év alatt kifogásait az emlékmű ellen megtenni, nem kellett volna várni addig, míg a segítség igen bajos. Amit Alpár proponál, hogy az emlékművet le kell rombolni, egyszerűen barbárság és hosszú időre blamirozná a magyar szobrászművészetet a külföld előtt. Természetesen, hogy 15 év előtt más volt a magyar szobrászművészet is, mint jelenleg, de ha mindazt le akarnók rombolni, amit 15 év alatt csináltunk, legajánlatosabb volna Alpár munkáin elkezdni. Zala is jól tudja, hogy az emlékművön vannak javításra szoruló dolgok; ezeken akar is, fog is segíteni. Az elől nem lehet elzárkózni, hogy egy bajbajutott művészen segítsenek az arra hivatott tényezők. Meg vagyok róla győződve, hogy a kormány meg fogja adni Zalának a módot arra, hogy megkezdett művét befejezhesse.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZAMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

HIREK.

Hatvany Sándor báró új alapítványa.

— 200,000 korona kórházépítésre. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

A polyklinikai egyesület tegnap délután Apponyi Albert gróf elnöklésével tartott ülésén rendkívüli lelkesedéssel idézett elő Hatvany Sándor bárónak egy újabb jótékony célú alapítványa.

A gyűlésen felállt a helyéről Hatvany Sándor báró és bejelentette, hogy egy kétszáz-ezer koronás adománnyal kívánja gazdagítani az egyesületet, abból a célból, hogy a kétszáz-ezer koronából egy új pavillont építsenek. Az új pavillon az alapító szüleiné névét fogja viselni.

És a bejelentés rendkívüli lelkesedést keltett. És a Polyklinikai Egyesület korlátain túl is nagy lelkesedést fog kelteni mindenkiben, aki tudja és látja, hogy az állami kórházügy milyen gyenge lábon áll és hogy Magyarországon a szegény betegek mennyire rá vannak utalva a gazdag magánosok és a társadalom támogatására.

Hatvany-Deutsch Sándor báró ezzel az újabb adományával értékes módon szaporította meg azoknak a filantróp intézményeknek számát, amelyeknek eddig a megteremtője vagy bőkezű istápolója volt. Egy új kórház, új pavillon, új filantróp-intézmény, mindig olyan dolog ez, amely az egész társadalom lelkiismeretén könnyít.

Az ülésen megjelentek nyomban lelkesen köszönetet szavaztak az alapítónak, addig is, amíg a közgyűlés majd ünnepélyesebb formában adhat kifejezést az egyesület hálaájának és elismerésének.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 24-én az időjárás: változékony, hűvös, délen, nyugaton sok helyütt esőpadék.

— Német rendjellel a Pester Lloyd főszerkesztőjének. A magyar sajtó egyik legkiválóbb és általános tiszteletnek örvendő vezéralakját, Singer Zsigmondot, a Pester Lloyd főszerkesztőjét a német császár rendjellel adományozással tüntette ki. Magyarországi időzése alkalmából a német koronarend tiszti keresztjét adta a kiünö publicistának, akinek neve és lapja az ország határain túl is tiszteletet szerez a magyar újságíróknak.

— József főherceg Gurahoncon. József főherceg, mint megirtuk lapunkban, tegnap délután Gurahonra érkezett nem Kisjenőn — mint jeleztük — hanem Aradon keresztül. A fenség három napot szándékozik gurahonci birtokán tölteni. József főherceg naphosszat járja a vadakban gazdag erdősegeket és éjjelre se tér be a községbe, hanem az erdőben levő vadászlakban tölti az éjszakákat. A főherceg valószínűleg szombaton tér vissza Budapestre.

— A kalocsai érsek állapota javul. Kalocsáról jelentik: Vérossy Gyula érsek állapotában ma javulás állott be. Verebely dr. ma este megállapította, hogy a szivburok-izzadási visszaféjlődött. Nincs kizárva, hogy az érsek erős szervezete megküzd a betegséggel és felszívja az ekszudátumot. Ehhez azonban legalább két heti állandó javulás szükséges. A katasztrófa azonban minden órában bekövetkezhetik. Az érsek eszméletlensége részben a morium-injekcióknak, részben a heves fájdalomnak tulajdonítható.

— Megvan a postások fizetésrendezése. Budapestről jelentik: A postáskaszinó hivatalos lapja, a „Posta” rendkívüli kiadásban adja hírül, hogy a legilletékesebb helyről nyert információk szerint, megvan a fizetésrendezés és pedig nemcsak az előző kormány által kontemplált mértékben, hanem még a fizetésrendezés előnyében az összes kezelő-alkalmazottak is részesülnek fognak. A segédtisztok, napidíjas szolgák, gyakornok-jelöltek, gyakornokok, kiadók és szolgák még ez évben vagy kinevezéshez jutnak, vagy pótlékot kapnak, vagy más formában részesülnek segítségben.

— Magyar tiszti japán csapatparancsnok. Bécsből jelentik: Japannal kötött egyezség szerint megvan engedve, hogy a közös hadsereg tisztjei a japán hadseregben szolgálatot végezzenek. A hadügyminiszter engedelmével Lerch Béla vezérkari őrnagy Japánba utazik és ott mint csapatparancsnok a hadseregbe lép. Az őrnagyot a király ma külön kihallgatáson fogadta és szívélyes szavakkal vett búcsút tőle.

— Az orthodox izr. hitközségből. Az aradi aut. orth. izr. hitközség előjárósága közölni teszi, hogy a közelgő nagy ünnepek alkalmából a templomi ülések f. hó 25-étől naponta a helyszínén délután 4–6 ig adatként ki.

— Szegedi önkéntesek buktatása. Ismeretes, hogy Temesvárott a 61. gyalogezred önkéntesei közül tömegesen, kegyetlenül buktattak. 52 önkéntes közül megbuktatnak 27-et. A tömeges buktatás oka állítólag a hiányos hadvezetés volt. Ugyanis a honvédek egymásután verték meg a közönséget a próbaháborúban, persze nem az önkéntesek miatt, hanem a háborúvezetők miatt és ezek az önkénteseken verik most el a port. Ilyen tömeges buktatás érte a szegedi 46. gyalogezred önkénteseit is. 38 szegedi, a 46-os gyalogezredhez tartozó önkéntes jelentkezett vizsgára és 38 közül 9 bukkott meg. Tehát minden negyedik bukkott meg: 25 százalék. Míg a honvédönkéntesek közül csak 2 bukkott meg. Ez a szegedi buktatás is kegyetlenség, ha amait történt, hogy a közönsék ez ideig általános veresége miatt kell az önkéntes fiukat buktatni.

— Özvegy Munkácsy Mihályné a Reöck-családhoz. A szécsényi gyászos katasztrófa óta számos részvétellel érkezett a Reöck-családhoz, amely jelenleg a kamarási nyaralójában időzik. A leugett család ugyanis addig, amíg a Szőke-ügy utolsó akkordjai is feledésbe merülnek, kerülni akar minden érintkezést a külvilággal, ezért nem költözik még be egyideg szegedi palotájába. Azonban így is számos megleghangu részvétellel érkezik Reöckekhez mindennap. Legutóbb özvegy Munkácsy Mihályné küldött a gyászoló családnak egy francia nyelvű, megleghangu levelet Luzernből, ahol jelenleg tartózkodik. Özvegy Munkácsyné vérrokonságban áll Reöck Iván országgyűlési képviselővel, akinek elhunyt fia özvegy Munkácsyné egyik legkedvesebb rokona volt. Munkácsyné, amint leveletben írja, nagy megdöbbenéssel értesült a Reöck családot érte fájdalomról, amelyben ő is őszinte szívvél és rokoni részvétellel osztozik. Kedvenc rokonomat veszítettem el drága Pistánknál — hangzik a levél fordítása — és ez a veszteség ép úgy lesújtott engem is, mint az egész családot.

— Robbanás az újpesti városházán. Budapestről jelentik: Ma reggel az újpesti városházán nagy gázszag terjengett. Molnár István házimester és Szász István szolga bejártak az egész épületet és a félreeső helyen ráakadtak egy nyitott csapra. A félhomályban Szász gyufát gyújtott, a gáz felrobbant, és mind a ketőjüket súlyosan megsebesítette.

— A levegő hőének tragédiája. A repülőgép fejlődésének egyik legjelentősebb momentuma az a verseny, mely most folyik Észak-Olaszország határain és melynek célja az Alpok átrepülése. Hóviharok között, négy fokos hidegben merészkednek a vakmerő pilóták az égig nyúló Simplon-hegység felé, törekény gépeikkel. A bátrak legbátrabbika, Schawee ma délután háromnegyed kettőkor szállott Bleriot-rendszerű gépére, hogy megkísérelje a lehetetlennek látszó feladatot. Mint Brieg-ből jelentik, a felszállás eredménnyel járt. A pilóta óriási hőésés közepette repült át a Simplonon és két óra tizenkét perckor Domoleszólóban le akart ereszkedni. Már csak öt méternyire volt a földtől, mikor gépe megromlott és a földre zuhant. Schawee súlyos lábtörést szenvedett, úgy, hogy kétséges, vajon többé tud-e egyáltalában repülni. A számtalan veszély közepette elvégzett munka különben is eredménytelen volt, mert a feltételek szerint a repülés végcélja: a Lagomaggiore-n át Milano. A másik versenyző, Weyman, még csak kísérleteket végez.

— Szerencsétlenség a bikaviadalon. Madridból jelentik: A barajasi bikaviadalon egy emelvény beomlott, egy ember meghalt, négyen megsebesültek. Egy leány az arénába esett, a bika megsebesítette. A bika azonkívül megölt egy torreadort és többeket megsebesített.

— Megszökött szabadalmi ügynök Budapestről jelentik: Ney Dezső műszaki ügynök augusztus elsején kikötözött Sándor-utcai lakásától. Azóta nem adott életjelet magáról. Megállapították róla, hogy Amerikába szökött. Az utolsó hónapokban arra törekedett, hogy minél több pénzt szedjen össze. Nagy csendben leszámoltatta összes követeléseit. Hitelezőit hitegette; még augusztus elseje előtt kitett egy nyomtatványt a háza kapujára: Irodámat áthelyezem. At is helyezte — Amerikába. Négyezer korona adósságot hagyott hátra.

— A fernezselyi ítélet. A fernezselyi bűnügy főtárgyalásáról érdekes leleplezéseket közöl egy fővárosi estilap: Az esküdtek nem mertek ítélni a leány ügyében, mert az esküdtek mind olyanok voltak, akiknek nem volt judiciumuk. A tárgyalást nagy közönség hallgatta végig. A védelemnek egyetlen tanúja sem volt, mindeski felfáborodással nézte a leányt, aki biutálisan szerepelt a tárgyalás egész folyamán. Óriási meglepetést keltett, hogy a leányt felmentették. Ez csak úgy történhetett meg, hogy az esküdtek nem értették meg egyetlen egy kérdést sem, így például összezavarták a büntethetőséghez szükséges erkölcsi fejlettséget: a leány erkölcsöségével és erre természetesen „nem”-mel feleltek. Azt sem tudták, hogy melyik kérdésre adott felelet dőn el a leány bűnösségét, szóval egész vaktában hozták meg a felmentő verdiktet.

— Lazongó kigazdák. Tótkomlósról jelentik: Tótkomlóson belek óta lazonganak a kigazdák a Tótkomlósi Takarékpénztár ellen. Oka ennek az, hogy tizennyolc kigazda közösen bérbe akarta venni Piréth báró 1500 katasztrális holdnyi birtokát. A megyei gazdasági egyesület után a földmívelésügyi miniszterhez fordultak, folyamodványukat be is adták Csánádmegye főispánjához, Jakabffy Istvánhoz, de az a mai napig is elintézetlenül maradt. Közben pedig a földet kibérelte a takarékpénztár. A gazdák között igen nagy az elkeseredés emiatt.

— Zavargások egy kivégzésnél. Párisból jelentik: Ma kivégezték Noel napzámot, aki egy mérszárost meggyilkolt és kirabolt. A közönség a kivégzés után áttörte a katonai kordont és a vesztőhelyre töltött. Zavargás keletkezett, ami számos sebesülés árán volt csak lecsillapítható.

— Sikkasztó rendőrbiztos. Nagykikindáról jelentik: Grabác torontálmegyei községben Hegedűs Mihály rendőrbiztos a kezelésére bízott fogyasztási adókból 1890 koronát sikkasztott a amikor tette kitudódott, Amerikába akart szökni, de utközben elfozták. E szürke, sablonos kis eset rendkívüli megdöbbenést keltett a község lakossága körében, mert Hegedűs közszeretben álló, szimpátikus egyén volt, kit becsületes, jómodu embernek tartott mindenki. Most folytatta le a községi előjáróság a zárszámadások átvizsgálását, melynek folyamán több szabálytalanságot találtak és amikor mindinkább nyilvánvaló lett, hogy Hegedűs a borszemleivel meghamisítása által már hosszabb idő óta nagyobb összegekkel rövidítette meg a községi pénztárt, Hegedűs állásától fel-függesztették. Később azután, amikor a legújabb 2000 koronás hiánynak is nyomára jöttek, melyet a behajtott fogyasztási adókból és bírságokból sikkasztott el Hegedűs, a biztos szükségét érezte annak, hogy tovább álljon a községből. A község latolgató, tökéletesen rendszerte természetesen utat engedett neki, a falu közrendjének atyáistensége ómagya állította ki magának az utlevelet és a falubeliek tudtával Fiume felé tartott. És sikerült is volna neki biztosabb révbe eveznie, ha az épületes kis eset aktái időközben át nem tétettek volna a nagykikindai ügyészséghez. Temesvárig jutott el a biztos egzotikus uniformisában, de ott észrevéve, hogy nyomában vannak, hirtelen utirányt változtatott és hogy üldözőit megtéveszse, visszafelé utazott. Zombolyán egy vendéglőben éppen ebédnél ült Hegedűs, amikor a csendőrök letartóztatták. Kardját elvetették, elkobozták a sikkasztott összeg egy töredékét és bekísérték aztán a nagykikindai ügyészség fogházába. A vizsgálat folyik ez ügyben, amely, ugylátszik Hegedűsnek több viselt dolgaól rántja le majd a leplet.

— A „Viktoria” új fiókja. A Viktoria aradi pénzintézet, amelynek Aradmegyében már Készen van fiókja, a napokban alakította meg újabb fiókját Vágóson. A megnyitás napja szeptember 18-án volt és ezt megelőzően a görög keleti templomban istentisztelet volt, a melyen a központ és a fiókjintézet tisztviselői vettek részt. A fiókjintézet vezetője Szekula Akszent világiosi birtokos, a Viktoria igazgatóságának tagja, írodafőnöke Popovics Atanász, pénztárosa Bogulyevics Romulusz.

— Elgázolta az automobil Lipótvárról jelentik: Nagy automobil szerencsétlenség történt ma Galgócs és Vágmedence között az országúton. Erdődy Imre gróf nejével és leányával automobilon Póstyénbe igyekezett. Az országúton Vörösvárról apró csoportokban a vágmedencei bucsura igyekezett a nép. A gróf a soffér mellett ült a álló óráig ő vezette a szédelő sebességgel rohanó automobilt. Egyszerre rémült kiáltozás, lármá, zűrzavar támadt, a járókelők kétségbeesve intettek, hogy az automobil álljon meg. A rohanó gépet azonban nem lehetett már megfékezni s elgázolta Kossik Anna tizenkilenc éves leányt. A szerencsétlen leányt a kerékek ruhájánál fogva kapták el, mintegy húsz méternyire elhurcolták s rettenetesen összetörték. A megdöbbenett gróf két legény segítségével feltétette az automobilra az összeroncsolt leányt, hogy a soffér orvoshoz vigye, de a leány utközben meghalt. A grófi társaság gyalog ment Vágmedence felé s az egyik báró hintóján tértek vissza Galgócsra. A gróf a kiállott izgalmak következtében betegen fekszik. Erdődy Imre gróf a szerencsétlenség után azonnal mindent elkövetett, hogy annak súlyát enyhítse s nagyobb pénzösszeget ajánlott fel a leány szüleinek.

— Hornung fogva marad. Temesvárról jelentik: Hornung Salamon, a szédelgő katonaszabadító már három nap óta rabja a temesvári királyi ügyészség fogházának. Hornung védői a rendőrkapitányság előzetes letartóztatást elrendelő végzése ellen előterjesztéssel éltek és így az ügy a temesvári törvényszék váltanássa elé került. A vádtanács az előterjesztést elutasítva, helybenhagyta a rendőrség letartóztató végzését. Hornung így továbbra is fogva marad. Az iratok a mai nap folyamán a vizsgálóbíróhoz kerültek, aki holnap újra kihallgatja Hornungot és azután dönt a vizsgálati fogság ügyében.

— Fizet a főváros a repülőversenyekért. A főváros pénzügyi bizottsága mai ülésében foglalkozott a repülőversenyek ügyével. Az Aero-klub által beterjesztett számadások szerint a repülőverseny kiadásai 970 557 koronát, bevételei pedig 439 691 koronát tettek ki. E számadásokat a főszámvevő átvizsgálta és a kiadásokat 757 328, a bevételeket pedig 456 314 koronában állapította meg. Így tehát beállott a fővárosra nézve annak a kötelezettsége, hogy a 250 000 koronát, amelynek erejéig szavatosságot vállalt, a deficit fedezésére kifizesse. A mai ülésen többen felszólaltak, utólagosan kifogásolva, hogy a főváros a kockázatos üzletbe belement. Végül is a bizottság kimondta, hogy javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a főváros a 250 000 koronát a fővárosi kölcsönre felveendő előlegből fizesse ki.

— Érdekes életmentés. Zombolyáról jelentik: Babesányi Bertalan, a Zombolyai Forgalmi Bank igazgatója s hó 22-én délután a keskeny vágányú vonalon Nagybecskerekől Zombolyára utazott. A magyarországi állomást elhagyva, a közvetlen Magyarországi község alatt levő Karolina-major megállóhely felé közeledett a kanyarodó sín páron a vonat, mikor Babesányi a kocsi tornácán állva észrevette, hogy a vágányok között a vonat előtt egy kis gyermek ül játszadozva. Kiabálni kezdett a vonatvezető felé, őt a veszélyre figyelmeztendő, de az nem hallotta, a vonat pedig mindinkább közeledett a gyermekhez. Babesányi ekkor leugrott a robogó vonatról és kiabálva szaladt előre a lassan haladó vonat mellett, ekként akarva a gépész figyelmét felhívni a gyermekekre, ami sikerült is, mert a kalauz is észrevéve a leugró embert, vészjelet adott, mire a vonat megállt. A mozdony alig három méternyire volt már a gyermektől, amelyet a gépész még addig nem vett észre. A gyermek tehát megmenekült, de Babesányi a leugráskor oly erővel vágódott egy szelvényjelzőhöz, hogy arcán több hét alatti gyógyuló súlyos sérüléseket szenvedett. A gyermek Gyapjas József magyarországi lakosnak három éves gyermeke, ki a közeli faluból került a vágányok közé. A gépész ellen megindították a vizsgálatot.

— Örült vagy csaló? Tordiról írják, hogy ott Schwartz Izák vendéglőjébe beállított egy Szabó Dániel nevű tordai ember. Bort kért s kedélyesen időzött mellette. Mikor fizetésre került a sor, egy csomó husz koronás aranyat vett elő s azzal fizetett. Schwartzné észrevette, hogy a pénz hamis. Másoknak is megmutatták s akkor kiderült, hogy nem hamis, hanem jótékpénz. Csakhamar utána mentek az eltávozott Szabónak, ő azonban mitsem akar tudnia pénzről, mire előhívták Balogh rendőrbiztost, aki valótára fogta Szabót, aki ekkor örültnek tette magát. Balogh rendőrbiztos anélkül, hogy észrevette volna a nála levő aranypénzeket, szabadon bocsátotta. Ezután Szabó vonatra ült s bement Aranyosgyéresre, ahol Molnár vendéglőjében megvacsorált s ott ismét csak hamis arannyal fizetett. A vendéglős gyanútlanul vissza is adott neki 20 koronás aranyból 18 koronát. Csak később vette észre, hogy a pénz nem valódi. Akkor azonban Szabó már elpárolgott. A vendéglős erre feljelentette a csendőrségnél s ezek Szabót hamarosan lefűtelték a pályaudvaron. A csendőrök a vállatosa fogta s ekkor kiderült, hogy Szabó Dániel gondatlanság

alá helyezett elnehezítve s teljesen beszámíthatatlan. Miután elszedték tőle az apró eszél-sáira felhasznált pénzeket, Szabót szabadon bocsátották.

— Egyfogatu bérkocsik szaporítása. Paterity Mita és társai ma a törvényhatósági bizottsághoz fordultak beadványukkal, melyben azt kérik, hogy a közgyűlés szaporítsa tizzel az egyfogatu bérkocsik számát és teremtsen az Attila-, Ferenc-, további a Hal-téren bérkocsi állomásokat. Kérelmüket azzal indokolják, hogy a rendőrségnek a kocsiforgalomról vezetett statisztikája szerint a helyaljai motoros megnyitása óta a forgalom az autobuszokkal sem bonyolítható le és ez az állapot a két új hid megnyitásával még hangosabban sürgeti a javítást. A kérvényt a tanács átteszi a rendőrségre véleményezés céljából.

— Az influenza gyógyítása. Nemrég a gyógy-szertárakban „koly” néven új preparátum került forgalomba. A kolyos benzoesavból, eukaliptusz olajból összeállított, fodermentakivonatból és thymellből összeállított folyadék, a melyet készítője, Löfner tanár először közönséges fertőtlenítő szereknek szánt, mivel kísérletek útján arra a tapasztalatra jutott, hogy ez a keverék a geny- és difteritiszbacillust, valamint a pneumokokkuszokat is egyaránt pusztítja. Felbátorodva ezeken az eredményeken, most Thresh és Beale angol orvosok a kolyosnak az influenzabacillusra való hatását tették tanulmány tárgyává s meglepő eredményeket értek el. Míg negyedfél százalékos kolyos oldatban az influenzabacillusok vígan tovább éltek, addig hatszázalékos oldatban a bacillusok két perc alatt teljesen elpusztultak, tizzázalékos oldatban pedig ugyiszólván egy pillanat alatt pusztultak el a bacillusok. A két orvos ezután még megállapította, hogy tizzázalékos kolyosoldat a nyálkában előforduló bacillustelepekre is ugyanilyen hatással van és különösen szájjal keverve ajánlható, mert a szájjüreg és a torkot néhány pillanat alatt bacillusmentessé teszi. Eddig már több influenzás betegnél alkalmazták ezt a szert száj és orr kiöblítésére és mindegyik esetben rövid időn belül észrevehető javulás állott be és a kezelés harmadik vagy negyedik napján már egyetlen pici is nyálkájában sem lehetett kimutatni az influenzabacillust jelenlétét.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére. — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

A kiváló bér- és likörök gyógyítására

SALVATOR

vese- és hólyagbetegségeknél, köszvényben, orvorkorbetegségeknél, vörhenyzsért és haragos kórházi-munkái kitűnő hatása.

Természetes vázmozgató szer.

Kapható minden gyógyszertárban és gyógyszerüzletben.

SCHULTES ÁGOST

TARKASÁGOK.

(Tiszta haszon.) Ez egy aradi házasságközvetítő irodájában történt.

Az ifjú, aki nőülni szándékozik, nagy súlyt helyez arra, hogy jövődöbelje ne üres kézzel boldogítsa őt. A fiatal férjjelölt ugyanis szörnyen eladósodott és így okvetlen szüksége van homománra.

— Nézze kérem, — magyarázza neki a házasságközvetítő — ez egy pompás leány. Milyen szép, milyen művelt, milyen kedves!

— És gazdag is?

— Csak mérsékelten.

— Akkor talán tovább mennénk.

— De kérem, ez egy bájos hölgy. És milyen tüzes pillantása van. Maga s pillantás mellett akár a cigarettájára is rágyújthat, olyan tüzes.

— De mit érek vele, ha nem gazdag.

— Nézze uram, — magyarázza a közvetítő — maga nagy cigarettáz. Tudja, hogy nemcsak

fölmege a gyufa ára, hát ön a gyufákat megtakaríthatja e nő mellett.

(A kíváncsi gyermek.) Egy kis fiu, aki arról nevezetes, hogy minden iránt érdeklődik, a napokban így szólt az apjához:

— Papám, olvastam, hogy Aradra nemsokára egy csodagyermek jön.

— Csodagyermek?

— Igen, olyan csodagyermek, aki hegedülni tud.

— Jó fiám, lehet hogy jön.

— Papa, azután mi lesz a gyermekekből, ha megnőnek?

Az apa nem tudott mit felelni erre a komplikált kérdésre. De mert tudta, hogy az apák tekintélye nő azáltal, ha a gyerekek minden kérdésére választ adnak, hát megadta a fölvilágosítást:

— Ha a csodagyermek megöregszik, akkor csodarabbi lesz belőle.

(Csábító hirdetés.) A Csernovics Péter-utca egyik épületén ez a hirdetés olvasható:

Itt tiszta hónapos
szoba kapható jó
ellátással!

Egy ifju, aki szobát keresett, betévedt a lakásba. Csinos, fiatal iparos-asszony fogadta:

— Tessék, itt a szoba. Csak 12 forint egy hónapra.

— Csak szoba van? És a jó ellátás? — mondta a fiatal ember és megciborgatta a menyecske fehér arcát. Azt hitte, hogy a jó ellátás szoros összefüggésben van a szép asszonykával.

— Maga szolgáltatja azt a jó ellátást?

— Nem, — felelte mogorván a nőcske — hanem az uram. Ő ugyanis jól ellátja a lakót, ha nem fizet pontosan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Ösz. Alkalmatlan.

„Becsület.” A kértezett Budapesten él. Az „Egyetértés” szerkesztőségében megtalálható. Hozza be, vagy küldje be a szerkesztőségbe a déli, vagy a délutáni órákban.

120. Sorsjegye nem nyert.

S. F. Mindakétféleképpen helyes. A magyar ortográfiában erre nincs pontos szabály.

ÜZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szept. 23.

Az őszi időjárás hivatalosan beköszöntött ugyan, azonban érezhető hűvös napokat még nem kaptunk.

Az őszi munkálatok teljesítése szempontjából az idő kedvezőnek mondható.

A gabonaszállítás irányzata ujjal szilárd.

A mai piacon elkelt:

1500 mm. buza	9 00—9 70
100 mm. rozs	6 30—6 40
100 mm. árpa	6 40—6 50
200 mm. zab	7 40—7 50
100 mm. tengeri	6 60—6 70
200 mm. morzsolt uj tengeri	4 00
200 mm. csöves uj tengeri	4 50—4 80

Az árak ötven kilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 23.

Amerika 1/4-el magasabb. Kínálatt kielégítő, vétel-kedv mérsékelt. 50 ezer mm. 5 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilogrammonként számítva:

	Dej	2 óráig
Arat		
Buza 1910. októberre	10.05	10.06 10.11—10.12
Buza 1911. áprillisa	10.4	10.41 10.42—10.43
Buza 1910. októberre	7.31—7.32	7.32—7.33
Zab 1910. októberre	7.98—7.99	7.99—8.00
Tengeri 1911. májusra	5.69—5.70	5.69—5.70

A Temesvári Lloyd-Társulat terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként koronákban.)

1910. Szept. 23.

Buza (szokvány-minőség):

15 kilogrammos uj	8 85—8 90
16	9 00—9 05
17	9 05—9 15
18	9 15—9 20

Buza (Temesvári keresk. ár):

15 kilogrammos uj	8 75—8 80
Rozs uj	6 40—6 45
Árpa uj	5 95—6 00
Zab uj	7 15—7 20
Tengeri régi	5 50—5 55

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Szept. 23. —

Magyar aranyjárdék 4%	111.90
Magyar koronajárdék 4%	91.85
Magyar koronajárdék 3 1/2%	81.—
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.25
Horvát-szlavon földteherm. kötv. ny	94.—
Magyar nyereséysorsorog kölcson	224.—
Tiszasszab. és szegedi sorajegy kölcsön	157.—
Osztrák járdék papírban	93.50
Osztrák járdék ezüstbe	97.—
Osztrák járdék aranyban	116.—
Osztrák koronajárdék 4%	93.50
1869. évi osztrák Államssorajegy	170.—
Osztrák-magyar bankssorajegy	18.85
Magyar hitelbank-részvény	287.50
Osztrák hitelintezeti részvény	665.50
Osztr.-magy. Államvasuti részvény	161.50
20 frankos arany (Napoleon) 1807	19.07
Német birodalmi marka	117.50
London vista	340.12 1/2
Páris vista	95.15
20 márkás arany	28.48

Budapesti kőbányai szertéskereskedelelem.

— Szept. 23. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kősz grammom felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig — riedő súlyban — 80 fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 146—148 fillérig; fiatal közép páronként 251—300 kilogrammig terjedő súlyban 160—162 fillérig; közép páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 160—164 fillérig.

Szállítási szám: szept. hó 20. napján volt beérkezett 35637 darab, szept. 21. napján felhajtott 402 darab, szept. 22. napján elszállított 150 darab, szept. 22. napjára maradt készletben: 36 885 darab. A hivatott szertés iránzata esendő.

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 11. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. szept. 24-én, szombat:

1. Szegény Jonathan. Humores. — 2. Virágjátékok. Színes felvétel. — 3. Spreewald Látványos. — 4. Az akasztott ember kötele. Humores. — 5. Lemondás. Dráma. — 6. Siám. Látványos. — 7. Házasságkötés betérő. Humores. — 8. Robbanás Krazse. Dráma.

Előadások 8 órától kezdve.

Helyárak: I-ös hely 1 kor., II-ös 30 fill., III-ös 60 fill., IV-ös hely 40 fill., V-ös hely 20 fill.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1910. évi szeptember hó 24-én:

Bérleten kívül

Fedák Zsazsa vendégfelléptével és Heltai Jenő bemutatkozásával:

Luxemburg grófja.

Operetta 3 felvonásban. Írták: A. M. Wilner és Róbert Bodanszky. Fordította: Gábor Andor. Zenéjét szerzetté: Lehár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Reneé	Beregi S.	Mencsikoff	Norold E.
Basilevics	Heltai Jenő.	Pavlovics	Vihari Béla.
Kekozov Stára Benkóné.		Pélegrin	Mázor F.
Brissard	Vass Jenő.	Saville	Szabó Lajos.
Dieter Angella	Wlassák V.	Boullanger	Szabó L.
Vermont	Fedák Sári	Lavigne	Polgár Béla.

Készletek 7 óra fölül árakoz.

NYILTTÉÁ.

Soha többé!

nem eszem szappant, amlóta a BERGMANN-féle (Steckenpferd védjegyű) LILIAM-SZAPPANT — Bergmann és Tea Tetschen a. E. gyártmánya — használok, mert ez a legheletteknyabb győgysszappan nyári szappánok ellen, nemkülönben a szappan által szőp, puha „talint” kap az arc. Darabja 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban, drogueriában és parfümeriában. 962

Nyaraltatási tárgyak kiadása. 3629

Felkérem a mélyen t. közönséget, sziveskedjék a nálam levő nyaraltatási tárgyak elvitelét egy nappal előbb bejelenteni, hogy esetleg zavar ne történjék.

Joanovits Antal, szücs.

Hirdelmény.

Kovaszincz hegyközség

választmányi ülése a f. évi

általános szűrelet

október hó 6-ára tűzte ki.

Miről a szőlőbiztoság, valamint a borkereskedők tisztelettel értesítetnek, utóbbiak azzal, hogy a Kovaszinczi szőlőtermés tökéletes fejlődése és teljes beérésénél fogva borminősége kitűnő és a várakozásnak mindenben teljesen megfelel. 8618

Tisztelettel

Hegy község előjárásága.

Rendkívül olcsó árakban árusítunk férfi öltöny, felöltő és fin ruha szöveteket.

Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17. Telefon 475.

Kizárólagos posztó gyári raktár.

3397

Maradékok mindig kaphatók

Vinga nagyközség előjárótól.

3039—1910.

Versenytárgyalási hirdetemény.

Vinga nagyközség tulajdonát képező nagyvendéglő kibővítése, átalakítása és alapos tartozására költségvetésileg 11096 kor. 40 fillér van előirányozva, a költségvetés és terv szerinti munkálatok és anyag szállítására a versenytárgyalást **1910 évi október hó 10-ikének d. e. 9 órájára** tűztük ki.

Ajánlatok az egyes szakba vágó munkákra külön-külön is, de egyben is beadhatók.

Bánatpénzül az előirányzott összeg 5%-a csatolandó.

A terv és költség a hivatalos órák alatt bármikor betekinthezők.

Vingán, 1910. szeptember hó 19-én.

3634

Schäffer József,
főjegyző.Dupeza Floris,
bíró.

Ujszentannán

a vasut-utcában,

a község legforgalmasabb helyén,
egy 8 szobás, üvegezett verandával,
vizvezetékekkel és tüdőszobával
ellátott, kertben álló, villaszerű

3636

urilak

készpénzfizetés mellett

azonnal eladó.

Bővebb felvilágosítást nyújt Vass
Dezső községi jegyző Ujszentannán.

UNGHVÁRY JÓZSEF
SZOLGÁLTATÓ ÉS GYÜMÖLCSFA-ESZKÖZKÉSZÍTŐ
SZEGED, PÉSTMEGYE

Nagyobb mennyiségű
NEMES GYÜMÖLCSFA-
csemete, bogyógyümölcsfa,
vadoncser, Kerti rosvények,
SIMA ÉS GYÖKERES SZŐLŐVESSZŐK
stb. Kaphatók.
Tessék kimerítő árjegyzéket kérni.

Értesítés!

Van szerenésém az igen tisztelt
vevőim szives tudomására hozni,
hogy eddigi utazóm, **Braun**
Mór ur cégemnek többé nem
utazik, nevemben rendelést fel
nem vehet. Kérem szives ren-
deléseiket cégem új képviselő-
jének fenntartani, ki rövidesen
tisztelőtét fogja tenni. 6783

Kitünő tisztelettel

Preisach Vilmos

vászár és fehérnemű kelenyővárosában

BUDAPEST,

V. Erzsébet tér 7. V., Bécsi-u. 9.

16451—1910. kh.

Hirdetemény.

A nagyméltósági m. kir. bel-
ügyminisztérium 61869—II/89. szám
alatt kelt intézkedéssel jóváha-
gyott 12657—884. szabályrende-
lete alapján azon ház és telek-
tulajdonosokat, kiknek házuk előtt
a járda, kövezet, vagy aszfalt
burkolattal ellátva nincsen, felhi-
vem telkeik előtt a gyalogjárót
folyó évi november hó 30-ig ter-
jedő alatt 1 1/2 méter, az ennél
keskenyebb járdákat pedig egész
szélességben és 15 cm. vastagság-
ban homok réteggel akként lát-
tassék el, hogy a víz lefolyó árok
vagy folyóka felé 5 centiméternyi
eséssel bírjon.

Köteles további háztelkek tu-
lajdonos a gyalogjárók mellett el-
vonuló vízvezető árkat telke és
háza utca vonalának nösszában a
városi mérnöki hivatal által elő-
írt utasítás és méret szerint ki-
ásatni és azt tisztán tartani, nem-
különböztetve ezen vízvezető
árkokon keresztül a kocsit bejá-
ratni hidat építeni s azt folyton
jó karban tartani.

Kik ezen rendeletnek eleget
nem tesznek, 4 koronától 50 ko-
ronáig terjedhető pénzbírsággal
büntetendők és ezen büntetésen
felül az elmulasztott munka az il-
lető költségére hivatalból fog esz-
közöltetni.

Tekintve, hogy a Maros viz-
állása ez idő szerint igen kicsiny,
ajánlom, hogy a homok szükség-
letét az erre utaltak a nagyobb
vizállás beállta előtt szerezze be,
mert azon szokásos védekezés,
hogy a homokolás a magas viz-
állás miatt nem eszközölhető, fi-
gyelembe véteni nem fog.

Arad, 1910. évi szeptember hó
2-án.

Sarló,
főkapitány.Iskolakönyvek
tartós bekötésétszolid árak mellett vállalja
az

Aradi Nyomda
Részvénytársaság
könyvkötészete.

Értesítés.

A temesvári VII. hadtest cs. és kir. hadbiztossága keres-
kedői szokás szerint következő gabonamennyiségeket vásárol:

	buza	zab
Beszállítandó:	métermázsza	métermázsza
Aradra	—	3300
Szegedre	300	200
Nagyváradra	—	2700

A felbélyegzett eladási ajánlatoknak legkésőbb f. évi ok-
tóber hó 4-én d. e. 10 óráig kell a hadtest hadbiztosságához
beérkezniök. 3613

A közelebbi feltételek a temesvári, aradi, szegedi és nagy-
váradai élelmezési (fiók) intézeteknél betekintésre felfektetett
teljertartalmu értesítésekben és szokványfüzetekben (utóbbi
ugyanott díjtalanul megszerezhető) foglaltatnak.

Temesvár, 1910. évi szeptember hó 19-én.

A VII. hadtest cs. és kir. hadbiztossága.

Eredeti Goodyear Welt,
a jelenkor elismert legjobb minősége.

TURUL CIPŐK

dacára az olcsó áraknak
a legjobb anyagból készülnek.
Elegáns fagon.

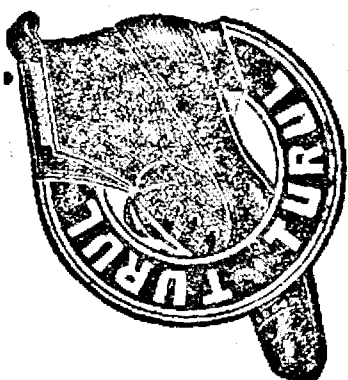
1153

120 saját fióktelep Magyarország és a külföld legnagyobb városában. Képes árjegyzék portamentesen. A monarkia legnagyobb cipőgyára.

„TURUL” Cipőgyár Részv.-Társ., Temesvár.

Központi
főraktár: Arad, Andrássy-ut, Minorita-épület.

Uj üzletvezető: ECKER PÉTER.

Legnagyobb választék
mindenfajta cipőáruban,
elismert különös minőségben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Jókarban levő

női ruhák jutányos áron eladók
Weitzer János-utca 10. sz. alatt.

Teljes ellátást keres

izr. családnál tisztviselő. 3630

Fülsólvarte Buchhalterin,

der Korrespondenz u. Maschin-
schreibens fähig, sucht entspre-
chen Posten. Näheres unter „Buch-
halterin“ an die Expedition. 3539

Keresek azonnali

földbérleteket és parcellázásra al-
kalmas birtokokat. Részletes aján-
latok küldendők: Löbl Öskár, ke-
reskedelmi iroda, Lugos. 3550

Ímzési munkák

fehér és színesben, legfinomabb ki-
vitelben, mérsékelt áron elfogad-
tatnak. Szt. Pál-u. 9. alatt az ud-
varban jobbra. 3574

Érettségit tett lán

gyógyszerész gyakornoknak ajánl-
kozik Aradra vagy Arad környé-
kére. Cim a kiadóban. 3592

Újraan butorozott

udvari szoba külön bejáratúval
azonnal kiadó. Rákóczy-utca 4.
3581

Orczy-utca 23-ik

számu ház eladó. Bővebbet ugyan-
ott. 3583

Petroleumos hordókat

veszünk azonnali szállításra leg-
magasabb napi áron. Schenk és
társa, Arad. 3612

Joforgalmu

fodrászüzlet családi okok miatt
azonnal eladó. 3681

Kész talicskák

nagyban és kicsinyben, vasalva
vagy anélkül olcsón kaphatók. Vi-
szont elárusítók kedvezményben
részesülnek. Geiszel jármű- és fa-
árúgyár Miksa-utca 2-3. 2505

Jzr. ünnepekre

való magyar és német fordításu
diszes és közönséges m a k z ó r o k
és imakönyvek nagy választéka.
Igen olcsó árak. Izt. üdvözlő la-
pokban eredeti újdonságok. Nagy
levélpapír-vásár. üzleti könyvek
gyári raktára. Irodai kellékekben
különlegességek. Vidékre is pon-
tos kiszolgálás. Kerpel Izso könyv-
zenemű- és papirkereskedése, köl-
csönkönyvtára és zeneműkölcönző
intézete, Aradon. Telefon 885. sz. 525

Kossuth-utca 40. szám alatt

újjonnan épülő házban modern la-
kások kiadók november 1-én. Bő-
vebbet Matuschek J. és Fia üze-
letben. 3104

Makszorok

és egyéb izraelita imakönyvek
magyar és német fordítással. Üd-
vözlő levelezőlapok. 100.000 köte-
tes kölcsönkönyvtár havonként K.
1- feljebb. Iskolaszerek új és hasz-
nált iskolakönyvek nagy készlete.
Krausz Paulin, Színházépülete. Te-
lefonszám 511. 511

Boroshordók

100-tól 800 liter űrtartalommal
teljesen jókarban eladók egyenként
is. Nádor-utca, söraktár. 3272

Kiadó

egy elegáns 2 szobából álló gar-
con lakás a város legszebb helyén.
Érdeklődők forduljanak Goldmann
Regina étterem tulajdonoshoz Arad,
Deák Ferenc-utca.

Deutsches Kinderfräulein

wird zu zwei grösseren Kinder
aufgenommen. Salgó, Tököl-tér
6. sz. 3600

Modern 2 szoba buter.

Két szobás ebédlő és háló politu-
rozott mahagoni, egy pár hónapos,
elköltözés miatt azonnal eladó.
Bővebbet Schweiger cukrásznál,
Orczy-utca 6. szám. 3588

Ka cigarettázik

használna Progress szivarkahü-
velyt 100 db. 26 fill. 1000 db.
K. 240. Egyedül kapható Ingusz I.
és Fia könyv- és papirkereskedé-
sében Arad, Andrássy-tér 16. és
Weitzer János-utca. 1661

Iskolai táskák

könyvszíjak, iskolai szerek, irkák,
körzők, rajztáblák legjobb kivitel-
ben kaphatók Ingusz I. és Fia
könyv és papirkereskedésében An-
drássy-tér 16. és Weitzer János-
utca. 671

Kényelmesen berendezett

külön bejáratú butorozott szobát
keresek, lehetőleg az Andrássy-
vagy a Szabadság-tér környékén.
Ajánlatok a kiadóhivatálba inté-
zendők.

Modern 2 szobás lakás

mellékhelyiségekkel 1910. nov. 1-re
kiadó. Értekezhetni: Laendler Ala-
dár gőzfűrészt irodájában. 3640

Ügyvédi irodámat

Aradon, Boros Béni-tér 3. szám
alatt megnyitottam. Dr. Lengyel
Gyula, ügyvéd. 3621

Használt

ó l o m

megvételre keresetlik

INGYEN!

javitom a nálam vásárolt cipőket!

Cipő, kalap,
uri divat cikkeket

Korányinál

Szabadság-tér 3. szám,

(volt Winternitz-féle helyiség)

veszünk a legjobban és legolcsóbban.

Kizárólagos lerakata a híres **Moskovits-féle**
Anatomiai cipőknek. Számtalan előnye: ver-
senyívüli áruk. Nem veszti a formáját. Rugganyos já-
rás. Kellemes viselet. Fájdós lábaknál nélkülözhetetlen.
Megszünteti a lábizzadást! Győződjék
meg! 3307

Saját érdekében nézze meg kirakataimat!!